

DRŽAVNO POŠILSTVO V LJUBLJANI

1. VII. 1933

Kralj, ...

žena in dom

AVGUST 1933

8

LETO IV.

ZA VROČE POLETJE

potrebujete lahke in hladne obleke.

Pripravili smo za Vas nekaj čudovito lepih modelov. Oglejte si jih, gotovo Vam bodo všeč.

DRAGO GORUP & Co., Ljubljana

Miklošičeva cesta števil. 16/1. Hiša Del. tisk. (Bamberg).

Telefon 32-33.

Če imate nečisto polt,

premasno kožo, mozolje na obrazu itd., preizkusite izdelke

„LA TOJA“.

Izdelki „La Toja“ so napravljeni po strogo znanstvenih predpisih iz najfinejših surovin ob dodatku naravnih zdravilnih soli in glena, ki ga daje slavno špansko zdravilišče na otoku „LA TOJA“.

Zahtevajte v lekarni ali drogeriji toaletno milo „LA TOJA“, kremo za raziranje „LA TOJA“, Shampoo „LA TOJA“, Locion ol limon „LA TOJA“, olje za masažo „LA TOJA“.

Ako teh izdelkov še ne dobite v svoji lekarni, pošlite dopisnico na:

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo:

„CHEMOTECNA“,

kemični laboratorij družba z o. z.

Mestni trg št. 10 LJUBLJANA Mestni trg št. 10

Imenovana tvrdka izdeluje tudi priznana razkuževalna sredstva.

Kakor božajoč okvir okrog dragocene slike je praktičen in lep dežnik.

Seveda samo, če je prvovrstno blago, s katerim Vam postreže tvrdka

L. MIKUŠ, LJUBLJANA

Na drobno! Mestni trg 15. Na debelo!

Ustanovljena leta 1839.

Sève Asiatique. S tem preparatom dosežemo posebno bujne, goste in dolge obrvi in trepalnice, s čimer dobe oči pikanten, dražesen in privlačljiv pogled. Din 45.—

SKRIVNOST MOJE MLADOSTNE LEPOTE.

Noir d'Orient ima isto lastnost kakor Sève Asiatique, samo da hkrati tudi temno pobarva. Din 55.—

Kopel za oči daje očem lep, omamljiv blesk. Oči postanejo bistre, svetle in ognjevit, a rdečica, utrujenost in medli pogled takoj izginejo. Din 58.—

Zello-Punkt, majhen, duhovit ortopedičen aparat, ki tudi najgrši nos garantirano v kratkem času modelira s tem, da ga popravi v lepo in zaželeno obliko. Din 95.—

Neprijetne dlake na obrazu, rokah in nogah ter ženske brčice in dlake na bradi odpravi za vselej **Rapide No. I.**, pomoček, ki ga že 50 let preizkušajo in ki takoj odpravi in zamori dlačice v sami korenini. Din 40.— Za velike površine dlačic na rokah, nogah in na prsih služi **Rapide No. II.** Din 50.—

Plešavost in izpadanje las je največje zlo za mlado in staro. V 24 urah se da za vselej preprečiti izpadanje las in odpraviti prhljaj, srbečica, srabljivost in nesnaga s preparatom

Vaša lica bodo samo tedaj nežna in polna mladostnega čara in svežosti, kadar boste uporabljali naše znamenite biološke pomočke za dovršeno nego volti.

Esparcette. Lasje se pozdravijo in zrastejo zopet v bujnih kodrih. Za uspeh jamčimo. Din 60.—

Sivi lasje so gotovo največji neprijatelj mladosti, vsekakor pa kvarijo lepoto vsake dame. **Excelsior-Henne** barva las v vseh odtenkih in čisto preprosto za vsakega posameznika. Ne umaže rok ne glave ne perila in ne škoduje lasem. Vsakomur jamčimo za popoln uspeh. Din 36.—

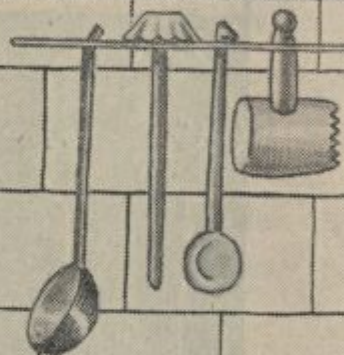
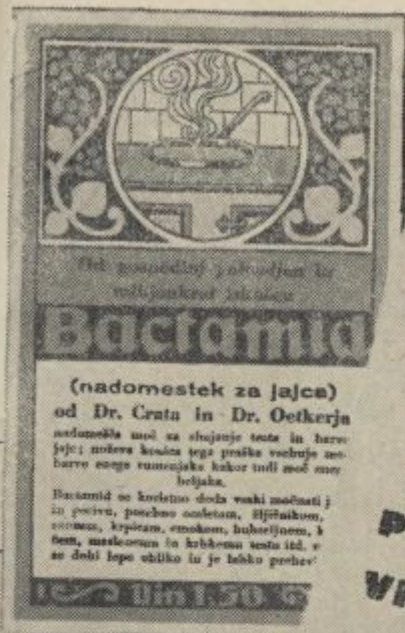

Prelepi valoviti lasje! Eta Kappe Vam naredi že v 15 minutah najlepše valovite lase. Nadomešča vsako ondulacijo, a kar je poglavitno: kodri so, če uporabljate **Eta Kappe**, vsak dan izrazitejši in trajnejši. Din 38.—

„CENTIFOLIA“, parfumerija, Zagreb, Jurišićeva 8. Zahtevajte brezplačne ilustrirane cenike!

GOSPODINJE!

PRAVA DOMAČA JED LE S PRAVIM DOMAČIM IZDELKOM.

JUGOSLOVANSKA TVORNICA

D^R.A.OETKERJA

Nadalje proizvajamo še:

pudinge

kreme

šartlje

itd.

Kako sem shujšala za 15 kg v sedmih mesecih brez škodljivega stradanja.

Dobre dietetične Slatinske tablete za hujšanje.

Brez škodljivega stradanja in brez telovadbe sem shujšala za 15 kg v sedmih mesecih na ta način, da sem zauživala po trikrat na dan po dve Bahovčevi Slatinski tableti, ki se dobivajo v vseh lekarnah. Tem Slatinskim tabletam se moram zahvaliti, da sem izgubila odvišno maščobo in da se mi je zopet povrnila mladostna moč in energija, ki je nisem imela že več let.

Želim ostati nepoznana, tehtala sem se pred in po dovršeni kuri s Slatinskimi tabletami.

Kako delujejo?

Sedaj se popolnoma lahko in hitro iznebite nezdrave maščobe in obvarujete svoj obraz pred gubami in grdim videzom, ki so posledica neprijetnega stradanja. Vzrok debelosti je navadno nepravilno delovanje organizma. Ne da bi oslabele Vaše telo, izgubite debelost, ako uživate Bahovčeve Slatinske tablete.

te. Začnite še danes in dobili boste zopet svojo mladostno moč in energijo, počutili se boste bolje, kakor ste se prejšnja leta, hkrati pa izgubite na teži vsak mesec 2 do 3 kg.

In zopet boste vitki in lepi. Sedaj Vas pa dela ta maščoba nesrečno. Radi bi skrili svojo obilnost, pa je ne morete. Sedaj Vam ni treba nič več skrbeti. Bahovčeve Slatinske tablete Vam pomagajo shujšati brez škode na zdravju. Bahovčeve Slatinske tablete so pripravljene iz najboljših mineralnih soli in naravnih rastlinskih ekstraktov.

Bahovčeve Slatinske tablete dobite lahko v vseh lekarnah. Nad učinkom tablet boste vznemirjeni. Zahtevajte samo originalne, pristne, neškodljive Bahovčeve Slatinske tablete in zavrnite vsa nadomestila, ker ni nič uspešnejšega od teh tablet.

Sedaj je še čas, da se iznebite svoje preobilne teže in vsega, česar imate preveč na telesu.

Ena doza (100 Slatinskih tablet) stane Din 46.—, velika doza (200 Slatinskih tablet) pa Din 74.—.

Slatinske tablete izdeluje lekarna

MR. BAHOVEC

Ljubljana, Kongresni trg 12.

Kjer vsa druga sredstva odpovedo, dosežejo Slatinske tablete za hujšanje presenetljiv uspeh!

Peg. br. 4000 od 21. 4. 1938

V preudarek

Me ženske smo take, da pomagamo druga drugi, če le moremo. Torej vsaka žena ima nekaj znanh, ki ji v stiski pomorejo ali pa vsaj svetujejo.

Tudi okoli našega lista se je strnil krog sodelavnic, ki požrtvovalno in za „bog-plačaj“ rešujejo večjih težavnih, pa tudi manj važnih vprašanj naših številnih naročnic. Dan za dnem pošiljajo svoje nasvete v vse kraje, kjer je slovenska žena doma. Vsaka naročnica, ki se zaupno obrne na uredništvo, dobi dobro pretehtan strokovni odgovor. Številnim naročnicam so že pomagale naše sodelavke iz stiske in zadrege.

Nekatere naročnice se ne morejo navaditi, da bi svoja vprašanja podpisale. Pišejo brez podpisa in žele, da se njih odgovor objavi v listu. Razumeti pa morajo, da o stvarih, ki se tičejo samo njih, ne moremo razpravljati javno v listu. Zato moramo vedno in vedno ponašljati: Vsaka naročnica, ki želi nasvete, naj se podpiše s polnim imenom. Za poštino naj priloži znamko za Din 3.—. Če bi hoteli vsaki odgovoriti v listu, bi bilo preveč teh odgovorov in bi primanjkovalo prostora za druge članke. V listu se lahko objavi samo tak odgovor, ki je važen tudi za druge naročnice.

Ta posredovalna in posvetovalna služba naših sodelavnic in pa praktična vsebina lista tesno združujeta naročnice z „Ženo in domom“. Po večini se naročnice tega dobro zavedajo in vse to delo pravilno cenijo in uvažujejo. Dobro vedo, da izvršuje „Žena in dom“ svojo dolžnost v polni meri.

Mislite vsako uro po enkrat nase!

*Sako čedni,
kakor ste bili,
ko ste šli z doma,*

bi radi ostali ves večer. Toda na Vaš obraz deluje tolikokrat zagatni zrak preveč segretyh prostorov. Čez nekaj časa kar začutite potrebo: zopet bi se morala narediti lepo. Res je tako, draga gospa. Polt hoče biti razvajena — tudi kadar ste kje drugje. Ne pozabite nikdar na

ELIDA CREME

de chaque heure

Zato je večina naročnic vestna in v redu plačuje svojo naročnino. Nekatere naročnice pa bi rade plačale, če ne bi bile v hudih stiskah. Vendar pa morajo pomisliti, da bodo lažje plačale nekaj dinarjev na mesec, kakor pa ves znesek naenkrat. Zato jih ponovno prosimo, naj zaostanek čimprej nakažejo.

Vsem je gotovo znano, da je dandanes vsak list odvisen od naročnikov. Če bi se vsaka izgovorila, da njenih 35 dinarjev, ki jih dolguje za list, itak nič ne pomeni, bi se nabral ogromen znesek, ki bi ga založba od naročnic ne prejela. Če bi preveč naročnic tako mislilo, bi s tem uničile list.

Stroški za tisk lista so ogromni. Preračunani so natanko na vsak dinar in

bi lahko vsaka nerednost v plačevanju naročnin povzročila prenehanje lista.

Zato prosimo tiste naročnice, ki so še v zaostanku, naj nam takoj po prečitaniu teh vrstic nakažejo zapadle obroke. V prejšnjih številkah so bile vselej priložene položnice. Če ste jih založili, dobite drugo pri poštnem uradu za 25 par. Na to položnico zapišite: „Žena in dom“ v Ljubljani, šte. 15.490.

Ako še niste naročili
pet gospodinjskih knjig,

je danes zadnji čas.

Pošljite nam naročilnico ali pa nakažite za teh pet knjig Din 37.—, da ne bo prepozno.

Hitite, dokler je čas!

Še eno opozorilo

Kakor prejšnja leta pošiljamo tudi letos tole osmo številko skupaj s sedmo. V tej številki ni krojne pole, ker jih dobite letno 10 izvodov, kakor je bilo to večkrat objavljeno. Te dve številki smo poslali z novo prepisanimi naslovi.

Prosimo Vas, pogledajte na ovitku svoj naslov, ali je pravilen. Če ta naslov ni pravilen, ga prepišite tako, kakor je zapisan, na dopisnico, pod tem naslovom pa zapišite pravi in naslov. To dopisnico nam takoj pošljite, da bomo potem Vaš kartotečni list popravili.

Nekatere naše sotrudnice bodo zdaj ob šolskih počitnicah odšle iz Ljubljane. Zato naj vsaka naročnica, ki bo v juliju ali avgustu vprašala za nasvet, potrpi na odgovor vsaj 8 dni. Njeno pismo bomo poslali v rešitev dotični sotrudnici, ki se je vprašanje tiče. Odgovore bomo razpošiljali vsako soboto.

Vsa vprašanja pa naj se naslovijo na uredništvo »Žene in doma« in ne na upravo.

Vsem in vsaki posebej želimo ob počitnicah mnogo solnčnih dni in prijeten oddih.

Za kratek čas

Dobro znamenje.

Sladičar (neki ženi): »Torej, vi želite, da bi se učil vaš mali sladičarske obrti? Pa, ali ima kaj ljubezni do tega posla?«

Mati: »O, in še kakšno! Jaz moram vedno skrivati kolače pred njim... tako jih ima rad!«

Kdor bo imel avto.

— Mirko, jaz in tvoj papa se bova ločila... Pri kom bi rajši ostal?

— Veš, mama, ko bi vedel, da bo imel drugi papa avto, potem bi ostal pri tebi.

Klepetec.

Tetka: »Pojdi, zlatka moja, pa me malo pospremi!«

Milica: »Ne morem. Mama je rekla, da vzame kolačke iz pečice, brž ko vi odidete.«

Zapreka.

— Jaz bi jo prav rad vzel, pa je napravila neko opombo, ki mi je to onemogočila.

— Pa kaj ti je rekla takšnega?

— Rekla je: ne.

Da se ne zmoti.

— Prosim vas gospa, da mi zjutraj več ne nosite čaja hkrati z vodo za brijanje.

— Zakaj pa ne?

— Zato, ker se lahko zmotim, kadar bom pil.

Praktičen lekarnar.

Pomočnik (čita pismo, ki je od nekod došlo): »Čudim se, kako morete biti tako predrzni in prodajati po 15 dinarjev tako strašansko slabo zdravilo.«

Lekarnar: »Izpustite besede »tako predrzni in« ter besedi »strašansko slabo«, pa dajte tudi to pismo natisnit kot zahvalno pismo.«

Kolinska

TVORNIKA

ČIKORIJE

Naš pravi domači izdelek

Težak slučaj.

- Gospod doktor, govorite z mamoi!
- To sem že storil.
- Pa kaj je rekla?
- Rekla je, da se mora najpoprej ona zopet poročiti...
- Ali s kom?
- Da se njena želja izpolni, bi vi postali moja hčerka...

Tudi otroke ima rada.

Gospa (novi služkinji): »Vaša mesečna plača je 300 dinarjev. Ali pa imate radi otroke?«

Služkinja: »O, seveda... tam, kjer so mi dajali po 500 dinarjev, sem bila otrokom kakor mati.«

Na straži.

Vojak je stal prvič na straži. Dežurni častnik, ki je nadziral straže, je prišel tudi k njemu in ga vprašal: »Nič novega?«

Vojak: »Nič ne vem, gospod kapetan. Danes še nisem bral nobenih časnikov.«

Gospodinje se pripravljajo na vkuhanje sadja, pri tem pa naj se spomnijo, da daje tvornica Ovomaltine v promet veliki zavitek tega odličnega hranila razen v pločevinastih škatlah tudi v kozarcih.

Če doplačajo na pločevinasto škatlo po 4 dinarje, dobijo gospodinje kozarec iz najboljšega stekla s patentnim pokrovom za konzerve in z gumastim obročem, ki se tako trdno zapira, da se vkuhan sadje in povrtnina ne more pokvariti.

V koncentrirani krepilni hrani Ovomaltine je izkoriščen vsak dragoceni drobec njenih sestavin. Zdaj se pa da tudi posoda, v kateri je Ovomaltine, izkoristiti.

ŽENA IN DOM

ilustrirana revija za slovensko ženo
številka 8 * avgust 1933 * leto IV

André Maurois:

P o o v i n k i h

Daniel je presenečeno pogledal svojo ženo. Zgodilo se je redkokdaj, da bi prišla zjutraj k njemu.

— Ali bi mi rada kaj povedala? — jo je vprašal.

— Daniel, — je rekla, — ali me hočeš zelo razveseliti? Spremi me nocoj na koncert... Rubinstein bo igral Chopinove «Preludije», in jaz bi bila tako srečna, ko bi jih lahko poslušala s teboj poleg sebe... Že tri mesece je, odkar nisi šel z menoj noben večer z doma...

— Tri mesece je že, — je dejal nevoljno Daniel, — odkar me za to nisi prosila.

— Prosila te zato nisem, ker so postale zame tvoje odklonitve žaljive. Sklenila sem, da se ti ne bom več ponujala za družbo in da bom počakala, da mi ti sam rečeš. Toda Ana, za katero sem vzela sedež poleg sebe, mi je zjutraj telefonirala, da se ne počuti dobro. Že dve uri si zastonj prizadevam, da bi našla zanjo nadomestila... Povem ti, da bi se mi zdelo žalostno in pusto, ko bi preživela večer poleg praznega sedeža.

— Pa vprašaj kakega moškega, — je rekel Daniel.

— Ti veš, — je dejala, — da sem se zaverila, da razen s tabo ne pojdem več z nobenim moškim nikamor.

— Kakšna prisega! — je vzkliknil Daniel.

Za trenotek je pomislil, nato pa malo težko spravil iz sebe:

— Poslušaj, jaz bi ti že rad ustregel, pa sem vezan drugam. Poizkusil se bom odtegniti. Če bo šlo, potem pojdem s teboj na koncert.

— Kako si ljubezniv, — je rekla.

— Oh, saj ti nisem še nič obljubil, — je dejal Daniel osorno... Rekel sem ti samo, da bom poizkusil.

Odšel je v svojo pisarno in zahteval: Gobelins 45—14. Bila je to številka telefona Beatrice Saulgesove, ki je bila že nekaj tednov njegova ljubica in ki jo je ljubil z vso nerodno strastjo že zrelega moža.

— Ali si ti? — je vprašal polglasno Daniel... — Povej mi, ali ostane pri tem, da pojdeva nocoj skupaj?... Menda me ne boš kakor zadnjič pustila zadnji trenotek na cedilu...

— Oh, kako si nadležen... — in kako malo pripraven... Saj vendar veš, da me spravijo stvari v dobro voljo le, če se lahko odločim v zadnjem trenutku... Ali mi hočeš vse moje veselje pokvariti?...

— Prosim te, oprosti, — je rekel Daniel... Nasprotno, odkar se pozna, si lahko videla, kako veliko zmisla imam za tvojo tenkočutnost...

Toda nocoj mi je potrebno, da zvem, kako boš napravila, da se bom vedel ravnati.

— Strašen si, — je rekla... Prav nič ne morem reči. Poslušaj, pokliči me čez eno uro... Premislila bom in storila, kar je v moji moči, da se dotlej odločim.

Pri kosilu je žena vprašala Daniela, ali se lahko zanaša nanj. Ne brez čemernosti ji je odgovoril, da še ne ve in da ni utegnil telefonirati. Isto uro je Beatrice Saulgesova poklicala Pierrea Pradiera, mladega poslanca, ki se je z njim seznanila v Švici in ki ga je ljubila.

— Ali ste vi, gospod Pradier? — je vprašala... Ah! vi ste, gospodična Drouetova... Silno rada bi govorila z gospodom Pradierom... Ne, če noče, da ga vznemirjate, ga pustite v miru... Ne, ne, že razumem... Bil bi tudi nevoljen... Hotela bi samo vedeti, ali ostane pri tem, kakor sva se dogovorila, da pride nocoj pome, da pojdeva na nočno sejo? Ali je tako?... Ali ima tako zapisano v svojem beležnem koledarju?... Ali veste, da se ne bo premislil kakor snoči?... Ali ne veste?... Da... Seveda... Izkratka: ali vam ni nič rekel?... Hvala, gospodična Drouetova... Na svidenje...

Ko je Daniel nekoliko pozneje telefoniral, mu je sobarica odgovorila, da je gospe Saulgesovi sicer žal, toda ni prosta, ker je obljubila, da pojde k neki družinski prireditvi. Daniel je šel pogledat, ali je njegova žena še doma. Našel jo je zlek-njeno na divanu. Bila je zatopljena v čitanje.

— Srček, — ji je rekel, — zelo sem srečen; bilo mi je mogoče, da sem se oprostil. Lahko te bom, kakor sem si želel, nocoj spremljal.

— Kako si dober, — je rekla... — Očarana sem.

— In jaz, kakor ti, — je odvrnil.

Ko je odšel, se je za dolgo zasanjala. Resno si je očitala, da je o Danielu napačno sodila.

V devetem, desetem letu sem bil, ko sem spoznal prvega sovražnika. Ime mu je bilo Vaska Ključarev. Istih let sva bila, le da je bil njegov oče čudno močan in borben, pri tem pa tudi koščen in okreten kakor riba. Kadar sva se srečala, sva se stepla. Tepla sva se do krvi in solza. Jokala pa se nisva od bolečin, ne, samo zaradi onemogle jeze, ker nihče izmed naju ni mogel zmagati. In v solzah sva se vselej ločila — da sva se drugič spet dobila in nadaljevala boj, ki ni poznal miru.

Jaz sem na primer vso zimo premišljal, kako bom pomladi Vasko premlatil in ga prisilil, da mi bo zmago priznal. Seveda je isto mislil tudi on. Sovražila sva drug drugega, strašno sovražila, tako hudo, kakor morejo samo otroci sovražiti.

Na Veliko nedeljo sem srečal Ključareva v Prijadilinski ulici, ki je znana po svoji umazanosti in večnih mlakah, kjer je po pripovedovanju ljudi že predavnimi leti utonil celo neki konj.

Na eni strani ulice so se vlekle vrtne ograje, na drugi pa so bile kakor na vrhovi nabrane nizke, borne kočice. Samo po majhnih lesenih mostičkih si mogel priti do njih. Na takem mostu sem se srečal s Ključarevim.

Hotel je planiti name, toda nesreča je hotela, da ga je zaneslo. Padel je v blato in se do komolcev zaril v blato in umazanijo.

Pomagal sem mu, da je vstal. Preplašeno so mu vzdrhtele ustnice. Potem je s kislim nasmeškom pogledal svoje rokave in dejal:

«Tepen bom.»

«Misliš?»

«Vem!» je odvrnil in zastokal. «Ali tebe kdo doma tepe?» me je vprašal.

«Oče.»

In spomnil sem se, da znajo očetje sploh dobro tepsti. Vendar sem ga hotel pomiriti:

«Poslušaj! Zdaj je Velika noč! Morda pojde brez palice.»

Ključarev je obupano odkimal. Tedaj sem se mu ponudil, da mu srajco operem.

Ko se je siva barva izpremenila v rumeno, je tiho rekel:

«Pusti jo! Vidi se, da je umazana.»

Po dolgem premišljanju sva se odločila, da jo posušiva. Takrat sem že kadil. Kadil sem imenitne «perzijske» cigarete (deset za kopejko), v žepu pa sem imel tudi vžigalice. V neki stari, zapuščeni kovačnici sva zakurila.

Sušila sva srajco. Molčala sva. O čem naj se dva sovražnika pogovarjata? Od dima je srajca poržnela. Na dveh koncih je tudi pregorela. Na rokavu samo malo, na hrbtu pa se je pokazala velika luknja. To je bilo že smešno. Začela sva se smejati, čeprav nama smeh ni prihajal od srca. S težavo si je Ključarev naposled nataknil srajco, ki je bila še vlažna. Pri tem se je še namazal s sajami po licih in po bradi. Potem mi je suho rekel:

«Zdaj pojdem domov. Danes se ne bova tepla.»

Šel sem. Hudo mi je bilo — zaradi njega. Na častno besedo — ta dan bi bil z veseljem nastavil svoj hrbet pod palico njegovega očeta.

Čez nekaj dni sem spet srečal svojega sovražnika in ga vprašal:

«Ali je palica pela?»

«Kaj te briga?» je vzkliknil in stisnil pesti. «Nikar ne besediči. Rajši se pripravi na boj.»

Sodim, da sva se tisti dan borila najbolj zagrizeno. In spet brez odločitve. Ključarev se je bil naslonil na zid in si brisal kri, ki mu je kar curljala iz nosa.

«Močnejši si postali!» mi je rekel.

«Tudi ti!» sem mu odgovoril.

Izpod desnega očesa mi je kapljala kri, pa tudi spodnjo ustnico sem imel preklano.

Po teh besedah sva se razšla. Nisva čutila samo zavisti, ampak tudi nekakšno medsebojno spoštovanje. To je bilo podzavestno prepričanje, da nisva samo sovražnika, ampak tudi mojstra.

Pretepala sva se še dvakrat ali trikrat in nikoli nisva mogla dognati, kdo je zmagovalec in kdo premaganec. Morda samo zato, ker se po pretepu nisva nikoli pogovarjala in sva rajši zamolčala, kdo je bolj trpel.

Avgusta meseca, po dveh deževnih dneh, sem ga srečal za hišo v Bolevajski ulici. Sedel je na neki polomljeni ograji in gledal v tla. Ko je dvignil glavo, sem videl, da so mu oči rdeče zatekle.

«Danes se pa ne bom pretepal!» je dejal.

«Ali se me bojiš?» sem ga vprašal. Razdražiti sem ga hotel.

Začudeno me je pogledal.

«Sestra mi je umrla!» je odvrnil. «To bi ne bilo tako hudo — na prsih je bila bolna — pa je še nekaj hujšega. V kadetnico me bodo poslali.»

Zame ni bilo razlike med ogromnim poslopjem v Kremlju, ki so mu rekli kadetnica, in veliko mračno zgradbo, ki so jo imenovali kaznilnico. Samo da je bila kadetnica belo ometana, kaznilnica pa z neko, za oko neprijetno rumeno barvo. Vsa velika poslopja so se zdela takrat meni. Črvičku, sovražna. Zdelo se mi je, da se skriva v njih neka praznina, ki nam izpije oči.

Hudo mi je bilo za prijateljem, ki ga bodo zdaj zaprli v to praznino. Sedel sem k njemu in mu rekel:

«Zakaj ne uideš? Zbeži!»

Tedaj mi je prvič v življenju pomolil roko. Tisto malo, bojevito pest, ki sem jo tolikokrat občutil na svojem hrbtu.

«Zbogom, prijatelj!» mi je tiho dejal in pogledal nekam daleč stran.

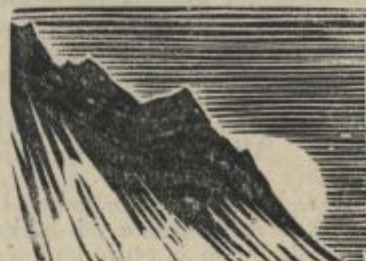
Opazil sem, da mu drhte ustnice. Tako me je prijel, da mu še «zbogom» nisem mogel reči.

Naposled sem mu vendarle rekel. Dolgo, zelo dolgo sem gledal za njim. Gledal sem, kako odhaja moj najhujši sovražnik počasi, brez volje, kako leze po blatni, polzki stezi.

Dolgo mi je bilo življenje pusto in prazno, ker nisem imel — sovražnika.

Ker vse je v ljudeh in ničesar ni brez njih.

(Prevel B. R.)

Mamica! ali ni nekdo pozvonil?»
 «Tudi meni se zdi, da je.»
 «Kdo neki bi bil?»
 «Otrok moj, kdo hoče vendar biti zgodaj? Najbrže je pismonoša.»

Vrata se odpro in res pride v sobo službinja s pismom za gospodično Adelo.

Deklica vzame pismo, pretrga ovitek in zakriči od veselja:

«Mamica! Sem že sprejeta! Gostovati moram na dvornem gledališču.»

Gospa Ana N., vdova po tajnem svetniku, se ljubeče nasmehne, objame hčer in jo poljubi.

Adela stopi k pisalni mizi, kjer stoji kipec njenega pokojnega očeta, se hvaležno ozre nanj in reče:

«Še zdaj čutim moč očetovega blagoslova, čeprav je sam že zdavnaj mrtev. Da, da, bil je res dober zdravnik. Veliko tistih, ki se zdaj zavzemajo zame, je ozdravil. Še na dvoru je bil dobro znan.»

Mati se nasmehne:

«Da, očka, preveč si skrbel za svojo malo, ljubo hčerko, zato je postala kar nekam objestna!»

Adela se obrne:

«Mama, ti spet pričenjaš o Američanu.»

Gospa Ana prikima:

«I, seveda! Kar iz glave mi ne gre. Mlad je, vede se brezhibno kakor kakšen angleški lord, bogat je, saj so njegovi letni dohodki večji od vsega našega premoženja. Naposled mi pa moraš tudi sama priznati, da je lep in prikupen deček kakor malokdo.»

«Če ga pa ne morem ljubiti.»

«Zakaj neki ne? Ali ti je tako zoprno?»

«Ne, še celo všeč mi je. Toda nekaj drugega je na njem, kar ga odbija.»

«Kaj vendar?»

Dekle ji takoj ne odgovori. Spomni se, kako se je seznanil z njima v zdravilišču bogati Američan dr. Colman, kako je znal nastopati in kako so se vse dame zanj zanimale. Nobena ni opazila na njem kake napake. Toda Adela je nekaj opazila, česar se je bala.

Američan se za druge dame ni zanimal, le za Adelo. Kmalu ji je pričel dvoriti. Zaljubil se je vanjo. Ko se ji je razodel, mu je odgovorila, da se ne misli poročiti. Resno jo je pogledal in že drugi dan odpotoval, češ da ga kliče delo nazaj čez morje.

In zdaj sta se mati in hči o njem pogovarjali. Adela je počasi rekla materi:

«Povem ti, zakaj ga ne maram, če se mi ne boš posmehovala.»

«Zakaj naj se ti posmehujem?»

«Veš, mamica, gospod Colman je plešast. Dobro ti je znano, kako so mi pleše zoprne. Dr. Colman ima sicer dobro narejeno lasuljo, toda takoj sem spoznala, da nima naravnih las. Sicer ga pa prav lahko trpim.»

«Ali se ne motiš?»

«Ne, nikakor ne!»

«Torej če se ne motim, bi tega našega bogatega znanca ti prav lahko rada imela, ako bi ne bilo v tebi neke bolezni, ki bi jo človek krstil za «idiozinkracijo», to je neko nervozno antipatijo proti plešam?»

«Res je. Vendar upam, da ga bom še videla, saj je drugače zelo simpatičen kavalir.»

*

Drugi dan se je gospa Ana odpravila po opravkih. Na poti je naletela na Američana. Bila je zelo presenečena, ko ga je zagledala.

Pozdravil jo je. Ustavila ga je in ga povabila, naj jo spremi.

Med pogovorom ji je omenil, da je bil res namenjen nazaj v Ameriko, da ga je pa zadržala ljubezen do njene hčerke. Omenil ji je, da je odvisna od Adele vsa sreča njegovega življenja.

Gospa Ana je bila resna žena, zato mu je brez pomisleka vse odkrito povedala.

Takoj ji je priznal, da res nosi lasuljo, da mu je pa lasuljar zagotavljal, da ne bo mogel nihče tega opaziti. Zahvalil se ji je, ker je bila proti njemu tako odkritosrčna. Sklenil je, da bo poizkusil z umetnimi sredstvi spet dobiti lase. Prosil jo je, naj hčerki zamolči, da sta se srečala.

Ko se je poslovil, je takoj odšel k svojemu pravnemu zastopniku. V pisarni je zagledal za mizo mladega pisarja, ki je imel posebno bujne in goste kodre.

«Bedasti svet! si je dejal milijonar. Ta mladenič bi mi takoj odstopil za pol tisočinke mojega premoženja svoje lase, žal da jih ne more.»

Stopil je v zastopnikovo pisarno in ga prosil, naj mu sporoči, kdo je najboljši specialist za kožo in lase.

Zastopnik mu je imenoval nekega znanega profesorja.

Colman se je odpeljal k njemu, pa je slabo opravil. Čudaški stavec ni bil posebno vpljuden in je Američanu kar naravnost odvrnil, da najlaže dobi lepe goste lase, če si da odrezati glavo in jo zamenja z drugo, poraslo.

Colman se je zahvalil in ga vprašal, ali ne pozna drugega sredstva. Profesor je zanikal.

Milijonar je vrgel na mizo bankovec in odšel.

Ko je prišel v svoj hotel, se je hipoma spomnil na nekaj drugega. Telefoniral je svojemu zastopniku in ga prosil, naj takoj pošlje k njemu svojega kodrolasega pisarja, da mu bo diktiral nekaj pisem.

«Gospod Medič pride takoj!» je kratko odvrnil odvetnik.

Američan je ukazal natakarju, naj servira vino in mrzla jedila.

Kmalu je prišel pisar, ki se je v zadregi poklonil pred milijonarjem.

«Sedite! Simpatični ste mi,» je pričel dr. Colman in mu natočil kozarec vina. Potem ga je

prišel izpraševati o njegovih razmerah. Zvedel je, da je mladenič siromašen, da mu leži mati že tri leta na bolniški postelji, da ima nevesto, ki si mora sama služiti svoj kruh, ker se ne moreta poročiti, saj on sam premalo zasluži.

«Kaj bi storili, ko bi vam predlagal nekaj, kar bi vam prineslo veliko premoženje», je vprašal Američan.

«Vse storim, samo če je pošteno!» je odgovoril Medič.

Američan se je nasmehnil:

«Zaslužili boste milijon. Ali ste že kdaj slišali o transplantaciji?»

«Še nikoli ne.»

«To je kirurško postopanje. Zdravnik prenese kos živega dela telesa enega človeka na drugi del drugega človeka. Midva bi se dala skalpirati. Vaši bujni lasje bi prišli na mojo glavo, a moja pleša s kožo vred bi dobili vi. Morali bi pač nositi lasuljo, da bi prekrili obrunek na pleši.»

«In zato bi dobil milijon?»

«Da, takoj ko pristanete, naložim za vas ta znesek v banki.»

«Sam bi se takoj odločil. Toda vprašati moram svojo nevesto. Tudi ona ima pravico do tega.»

Colman mu je podal desnico in mu stisnil v roko bankovec:

«Le vprašajte jo, a drugim ljudem nikar ne pravite!»

*

Nekaj dni kasneje sta sedeli Adela in mati doma v sobi in se pomenkovali.

Adela se je večkrat spomnila na Američana. Vedno bolj se ji je dozdevalo, da ga ljubi, posebno odkar ga ni bilo več blizu. Samo njegova nesrečna pleša ji ni šla iz glave.

Hipoma jo je vprašala gospa Ana:

«Ali se ti ne zdi naša služkinja Minka zadnji čas vsa izpremenjena? Tako žalostna je in objo-kana.»

«Da, da! Tudi jaz sem to opazila. Vprašati jo moram, kaj ji je.»

Ko je čez nekaj časa ostala Adela z Minko sama, jo je res vprašala, kaj ji teži srce.

Služkinja izpočetka sploh ni hotela odgovoriti. Potem je pa glasno zaihtela in rekla:

«Moj fant ima zelo, zelo lepe lase. Zdaj jih hoče prodati nekemu Američanu, ker sva tako revna.»

«Doktorju Colmanu?» je vzkliknila Adela.

«Da, kako to veste?»

«Tega ne povem. Ali hoče ta bogataš, da si vaš fant lase samo odstriže?»

«O, kaj še! Obljubil mu je milijon. Oba si bosta dala lase s kožo vred skalpirati in zdravniki jih jima bodo zamenjali. Nekateri zdravniki trdijo, da se bo to posrečilo, drugi pa, da se ne bo. Toda Američan se je kljub temu odločil, da poizkusi z operacijo.»

Adela je prebledela. Take žrtve ni pričakovala od dr. Colmana. Hipoma je spoznala, kako jo ljubi ta človek, a hkrati tudi, da ga ima sama rada. V eni sapi je vprašala:

«Kdaj pa bo operacija?»

«Jutri ali pojutrišnjem,» ji je odgovorila Minka.

Adela je že bila v sobi pri materi.

Gospa Ana jo je zamišljeno poslušala in pripomnila:

«Da, da, tudi to bo storil in poizkusil. Ali se spominjaš, kako je nekoč trdil, da denar in tehnika vse premoreta?»

«Toda kako naj mu zabranim?» je nestrpno vprašala hči.

Mati jo je potolažila:

«To je pač lahko. Takoj pošlji Minko s pismom k njemu. Povabi ga k nam na dom. Priznaj mu, da ga ljubiš in da ga rada vzameš. Sama vidiš, koliko mu je zate. Tisto svojo idiozinkracijo boš že zmagala s svojo energijo.»

Adela je skrila obraz na materinih prsih:

«Pošlji ponj, mamica!»

*

Čez tri mesece sta se praznovali dve poroki, dr. Colman se je poročil z Adelo, a pisar Medič s služkinjo Minko. Američan je ostal mož beseda, čeprav ni prišlo do operacije. Mediču je samo rekel:

«Vi pač ne smete trpeti škode, ker ste vztrajali pri svoji obljubi. Zato vas nagradim, kakor bi bili zares skalpirani!»

Pravljica za velike ljudi

Pred davnimi stoletji je živel v neki daljni, lepi deželi princesa. Njen grad je bil iz belega marmorja. Velike, rdeče rože so se zvijale ob njem. Rasle so čez ostrežje, kakor žametna preproga so obroblyale široke, marmorne stopnice. V vseh grajskih sobanah je vladal rdečkast mrak.

Mnogi ljudje so prihajali od blizu in daleč. Prišli so iz dežel, kjer ne sije sonce, prišli so iz kraljestev, kjer je dež podoben solzam. In vsi so gledali in strmeli, zakaj v deželi rož je bilo večno poletje in solnce. In na prestolu, ki so ga pokrivale rože, je sedela princesa. Sto lepih deklet ji je streglo. Vsak dan so bila druga dekleta, ker je hotela imeti princesa zmeraj nove obraze okoli sebe. In vse je dehtelo po sladkih, težkih, rdečih rožah.

Dosti snubačev je prišlo po njo. Od blizu in daleč. In vsakdo izmed njih bi bil rad umrl za lepo princeso. Vsaj pravili so vsi tako. Toda ona je bila pametna: «Hočem, da me bo moj mož resnobno ljubil», je vsakemu dejala. «Ne s tisto neumno, slepo ljubeznijo, ki sama sebe ne razume. Kdor me res ljubi, bo vedel, zakaj. Vsaj eno mojo dobro lastnost mora poznati. Tistemu bom žena, ki mi bo povedal vsaj eno mojo dobro lastnost.»

«Nič lažjega kakor to!» so si mislili snubači.

«Najlepše oči imaš», je rekel eden izmed njih.

«To ni lastnost», je odvrnila princesa.

«Kjer stopaš, poganjajo rdeče rože», je začel drugi. «Dehte in sladko opojne so. In vse so rdeče od srčne krvi tistih, ki so te ljubili.»

Govoril je napihnjeno; kar med mu je tekel iz ust. Pesnik je bil.

«Že prav», je nestrpno vzkliknila princesa. «Toda kje je ostala lepa lastnost?»

In vse, ki so prišli in govorili o njeni lepoti in razumu, je odslovila. Nihče ji ni znal povedati lepe lastnosti.

Tako so pretekla mnoga leta. Potem snubačev ni bilo več. Vedeli so, da je vsako upanje zaman.

Nekega dne pa je prišel mož iz daljnih krajev. Bil je velik in bled in njegove oči so žgale kakor ogenj. Privredli so ga k princesi. Sedela je na prestolu iz rož in mlada dekleta so čakala pri njenem vnožju.

«Kaj hočeš?» ga je vprašala princesa. «Ali veš mojo lepo lastnost?»

«Poslušaj me, in povem ti jo», je odvrnil neznanec.

«Govori!»

«Če cveto na travniku tisoči cvetlic, zemlja ne ve, zakaj cveto. Mora jih pognati iz sebe, mora jim dati moči in poguma za rast in plod. Kdo bo vprašal po vzroku? Če pojo male, neumne ptičice svoje čudovite, vroče pesmi, ne vedo, zakaj. Morajo jih, ker pridejo pesmi iz njih samih kakor podzavestno razodetje. Le

tepec bo vprašal po vzroku. In če pride iz človeškega srca ljubezen, vroča kakor cvet v poljani in prosta kakor ptičja pesem — ali smemo vprašati, zakaj?»

«Ne», je tiho jeknila princesa.

«Poglej, kako nespametna si bila», je dejal neznanec. «Če človek resnično ljubi, vidi v svoji ljubezni samo cvetje in pesem; za dobre in slabe lastnosti ne ve. In zdaj ti bom povedal tvojo najlepšo lastnost: Resnično naš poslušati.»

«Da, to znam», je potrdila princesa. «Tudi v oči se ji upam pogledati.»

«V oči pogledati?» je podvomil neznanec.

«Da!»

«Potem jo poglej!»

Iz žepa je vzel nekaj gladkega, svetlega, bleščečega — zrcalo — in ga postavil pred njo. Tedaj je zagledala staro, gubasto žensko, s krvavordečimi očmi, sredi cvetočih deklet in mladih rož.

«Kdo je to?» je vprašala.

«Ti!» je odvrnil neznanec in odjezdil.

Princesa se je zgrozila in se stresla. Negibno je sedela na rožnatem prestolu. In tam je tudi obsedela.

(B. R.)

V spomin plemenite žene

(Ob desetletnici smrti Ch. G. Masarykove.)

Pred desetimi leti, dne 13. maja, je umrla na gradu v Lanih ena izmed najplemenitejših češkoslovaških žen, žena prvega predsednika Češkoslovaške republike, gospa Charlie Garrigue, po rodu Američanka iz Brooklina.

To plemenito ženo je spremljalo skoraj samo trpljenje. In borba. Prav zaradi tega je treba pravilno oceniti njene lastnosti, ki so bile v močno oporo njenemu možu, njemu, ki je vzel nase in tudi izpolnil eno največjih nalog: osvoboditev češkoslovaškega naroda.

Ljudje smo in nihče med nami ni svetnik. Vendar bi o žoljenju gospe Masarykove skoraj lahko dejali, da je bilo podobno svetniškemu. Nedavno so mnogo pisali o plemenitosti njenega srca, o njenih simpatijah do ponižanih in razžaljenih, o njeni veliki ljubezni do moža in otrok. Ko bi se spominjali samo te zadnje njene lastnosti — ljubezni do moža in otrok — bi to zadostovalo, da bi bil spomin Ch. G. Masarykove med nami nad vse časten.

Pri ženi, ki je imela lastnosti Karle Masarykove, si lahko mislimo, da je bila ozorna žena in skrbna mati. Njena krepost v tem oziru je bila dejansko rešitev vedno tako perečega vprašanja: razmerja žene do moža in rodbine. Ona si je razrešila ta problem zelo hitro in lahko, vendar ne brez vsakih žrtev. Našla je en edin, vendar edino mogoč način rešitve: v ljubezni in delu.

V dobi največjega besnenja patriotične in protizidovske ulice ni bil Masaryk ogražen samo v svojem delovanju, ampak ni patriotska sbojati tajila niti namena, da namerava poseči po osebnem nasilju. V tej dobi, ko si Masaryk pri vsakem koraku po praških ulicah ni bil svest, da ne skoči kdo izza kaknega vogala in mu ne požeje kroglice ali bodala v hrbet, ko je bil ogražen tudi na univerznih tleh od razbesnelega, patriotičnega, nazadnjaškega dijaštva, je hodila Karla Masarykova z njim kakor njegov angel varih in njen pojav je odbijal nasilneže in hujskače kakor obrambni ščit. Nihče se ni upal doigniti preko telesa tako odločne in pogumne žene roke na njenega moža! Vendar moramo v večno sramoto češkega meščanstva in patriotično fanatičnega dijaštva

tedanje dobe na tem mestu pribiti, da so se našle roke, ki so ogražale naravnost gospo Masarykovo. Pred univerznim poslopjem, odkoder je prihajala gospa Masarykova od razbitega predavanja svojega moža, je bila napadena od tolpe studentov, in ko bi je ne bil slučajno spremljal sedanji predsednik češkoslovaškega senata dr. Fr. Soukup, ki je obvaroval gospo Masarykovo pred nasiljem s svojim telesom, ne ve nihče, kaj bi se bilo tedaj zgodilo...

Karla Masarykova je kot žena videla svojo glavno nalogo v tem, da je nudila vsestransko podporo svojemu možu. Ljubila ga ni samo z ljubeznijo žene, ampak ga je spoštovala tudi kot znanstvenika. Tako kakor sta se ta dva soproga prav za prav seznanila pri čitanju znanstvene knjige, tako sta sodelovala pri znanstvenem delu tudi vse življenje. Ona se je udeleževala vseh misli in vseh znanstvenih del svojega moža, in stopinje njenega duha je mogoče opaziti v vsem, kar je Masaryk pisal, in v vseh načrtih, za katere se je zavzemal. Bila je v svoji domačiji vse drugo, samo salonska žena ali pa kakšna svilen gospodinja ne. Če se je zgodilo, da se je Tomaž na skupnem izprehodu zamislil in je ona to opazila, je šla tiho za njim, da bi ga ne motila. Ljudje so jo v takem položaju n. pr. o počitnicah večkrat videli in si o tem z občudovanjem pripovedovali. Tako pazljiva in obzirna je bila ta žena in takšno spoštovanje je imela do dela svojega moža!

Njeni nazori o zakonu in ljubezni so bili zelo strogi, skoraj puritanski. Zakon je imela za posvetno zvezo. Vendar se pred njo ni smela ta stvar smešiti n. pr. s kakšnimi dovtipi. Oglasi časopisov, v katerih so bile ponudbe za zakon, so jo dražili in boleli, ker jih je imela za nenavne.

Druga velika ljubezen so ji bili otroci, katerim je posvečala ne le vso nežnost in skrbnost svojega srca, ampak tudi skrb za zgledno in dobro vzgojo.

Ko so se dnevi dopolnili, je dobra žena in skrbna mati dočakala žetev svoje ljubezni in svojega dela. Le žal, da je bila ta doba žetve tako, o! tako kratka...

Naj nam bo ta plemenita žena trajen zgled! Cv. K.

Kašmirski haremi

Lepa sužnja in njena čuvajka.

Kar se je lotil Kemal-paša preurejanja stare Turčije, mislimo Evropeci, da je s svojimi reformami uničil vse tradicije na Vzhodu. Vendar pa ni tako. Vpliv kulturnega turškega državnika ni mogel prodreti čez turške meje in tako je povsod drugje ostalo vse po starem. Fes in feredža (tenčica, s katero si muslimanke zakrivajo obraz) sta še zmeraj v veljavi v Arabiji in pri mnogih afriških narodih muslimanske vere. Harem kot eksotično zakonsko gnezdo paš, knezov, maharadž in bogatih muslimanov, je jel po vojni propadati, prav tako kakor vsi drugi konzervativni verski običaji. Angleži so v Indiji dvoženstvo med navadnimi ljudmi s svojim kulturnim vplivom skoraj odpravili. Zmanjšali so veljavo in bogastvo indijskih nabobov, knezov in maharadž. Do pred vojne so bili indijski maharadž v Evropi

zelo priljubljene osebnosti, ker so se širile o njihovem razkošju in eksotičnem življenju, o njihovih haremih, čudovitih ženah in zakladnicah, polnih biserov, uprav neverjetne vesti. Zdaj so ostali samo še medli sledovi, neznatne sence nekdanjega življenja, da uteše radovednost evropskih pustolovcev. In pravih haremov z nekdanjim sijajem ni več.

Edino v državi Kašmir je ostalo vse vsaj deloma po starem. Toda tako sijajno, kakor je bilo nekoč, tudi ni več. Harem ni več zavetišče, kamor smejo pogledati samo kašmirski maharadž. Če noče biti veljak smešen v očeh civilizirancev, ki pridejo z njim v stik, mora vrata svojega harema včasih tudi odpreti. To pa pomeni že samo po sebi, da je harem izgubil čar tajnstvenosti in nedostopnosti, ki ga je imel nekoč. Res da ne more vsak tujec, ki pride v Kašmir, videti harema, toda če ima denar in visok položaj, potem... se tudi vrata najbogatejšega Kašmirca Amnabdulamena odpro brez protesta. V resnici so ti haremi, kjer je res dosti lepih žensk, zelo podobni zavetiščem prostitucije. Tudi nekdanji haremi niso bili nič drugega, ne v Kašmirju, ne v Turčiji, ne v Perziji, samo da so se nekoč ženske prodajale enemu človeku, zdaj jih pa lahko ta človek prodaja tudi drugim. Seveda to ni javno znano. Amnabdulamen bi smel mirno ubiti vsakega gosta, ki se dotakne pred njegovimi očmi katere izmed žena v njegovem haremu, toda vselej se bo našla kakšna ženica, ki bo dala gostu skrit znak, naj miruje, dokler Amnabdulamen ne odide s svojo najdražjo ženo. Kakor nekoč, ima gospodar harema še zmeraj eno izmed žena, najlepšo med najlepšimi, ki gospodari nad ostalimi. Ta najlepša je samo Amnabdulamenova in če se je kdo dotakne — gorje mu! Danes pa se dostikrat dogaja, da dela prav ta bogataševa izvoljenka kupčije z gosti. Dolžnost haremskih žena je, da morajo smatrati gosta za maharadževega namestnika, kadar maharadža sam odide. Da se jih gost ne bi bal, mu kar same povedo, da je običaj vere in harema tak, da morajo visokega gosta obdariti z vsemi svojimi čari in ljubeznijo...

Takšni so danes kašmirski haremi, kolikor imajo še to ime. Svoje vtiske o njih pove lahko samo tisti, ki je preživel v njih vsaj eno noč. Seveda mu bo to precej olajšalo denarnico in žal mu bo, da denar ni prišel v roke zaslužjenih žena. To žensko suženjstvo traja tako dolgo, dokler so dekleta mlada in lepa, dokler morejo zabavati haremske goste. Zato so ženske v haremih po večini melanholične, zato zmeraj sanjarijo o vitezi, ki bodo prišli in jih odvedli...

V haremih se ženskam ne godi slabo. Delati jim ni treba in vsega imajo dovolj. Samo svobode ne...

Položaj kitajske žene

Kitajska je zadnja leta kar neprestano na pozornici svetovnih dogodkov: večne državljanske vojne, revolucije in upori posameznih generalov, ki bi radi zavladali tej 400milijonski državi, japonski napadi na to razburkano republiko, vse to povzroča, da je položaj na Daljnem vzhodu trajno napet, in vsakdo, ki se količkaj zanima za svetovne dogodke, stalno zadeva ob problem Kitajske. Zaradi tega ne bo za nas nezanimivo, če si malo ogledamo tudi položaj kitajske žene.

Na Kitajskem upravičeno lahko govorimo o posebnem ženskem vprašanju, kajti veroizpoved zahteva od žene popolno podložnost od zibelke tja do groba. V večjih kitajskih mestih so se inteligentne Kitajke združile v neko vrsto ženskega gibanja z namenom, da bi povzdignile položaj kitajske žene. Tudi v časopisju so poizkušale nastopiti za izpremembo starih razmer. Zakaj

na Kitajskem žena dejansko ni nič drugega kakor navadna sužnja. Nepremožni razred izrablja ženo za tovarno živino in jo vrh tega še zlorablja. Če je torej v kakšni deželi žensko gibanje potreba in nujnost, je to gotovo na Kitajskem. V hiši vlada kot neomejeni zapovedovalec in gospodar mož; ta ima pravico svojo ženo — ali svoje žene — tudi tepsti. Da, če jo natepe tudi do krvi, žena nima pravice, da bi ga tožila. Mož lahko pretepe do smrti tudi otroka, ne da bi bil zato kaznovan, prav tako ima pravico izpostaviti nedobrodošle otroke, zlasti deklice. Razmere so torej prav takšne kakor v prastarih časih. Izpostavljeni otroci umrejo od lakote ali pa jih raztrgajo in požro divje zveri. V dandanašnjih nemirnih časih, ki zaradi dolgoletnih vojn še posebno otežujejo življenjski obstoj posameznih družin, pa že celo nihče ne misli na to, da bi se ta običaj spr-

vil s sveta. Zlasti morajo zaradi takih navad in razmer trpeti deklice, kajti dečke veliko bolj varujejo, ker jih imajo za nosilce in ohranitelje rodbinskega imena.

Enako moč ima tudi mož nad svojo ženo. Že kitajski filozof in nekakšen ustvaritelj kitajskega verstva Kong-fu-tse pravi:

«Mož odgovarja nebu in obvladuje vse. Žena pa mora slušati navodila moža in mu pomagati, da izvede svoja načela. Zaradi tega sama ne sme ustvarjati nikakih določil niti ne sme sama nič ukreniti. V svoji mladosti mora biti poslušna svojemu očetu in starejšim bratom, kakor žena svojemu možu, in po njega smrti kot vdova svojemu najstarejšemu sinu.»

Da bi ženo malo potolažili zaradi njenega položaja, vsebuje budizem (tako se imenuje veroizpoved Kitajcev) nauk, da je žena po svoji smrti nanovo rojena kot mož, seveda če je bila prej v življenju pokorna in poslušna volji svojega moža.

Neki slavní pisatelj iz dvanajstega stoletja piše: «Žena je rojena za to, da služi svojemu možu s svojim telesom, tako da življenje vsake ženske preneha s smrtjo njenega moža in mora žena zaradi tega sama poiskati smrt. Iz tega razloga se imenuje na Kitajskem vdova »tista, ki še ni umrla«, in vdova ne sme imeti nikdar želje, da bi se zopet omožila.»

* Na Kitajskem se res redkokdaj pripeti, da bi se vdova še enkrat omožila, in kitajski filozofi vbijajo in vcep-ljajo vsem ženam naziranje, da pomeni za ženo prav malo, če umrje od glada, da pa je nekaj strašnega, če prekrši zapoved čistosti in neomadeževanosti, kar bi storila vsaka vdova, ki bi se še enkrat omožila.

Doseči ločitev zakona je za kitajsko ženo skoraj nemogoče, medtem ko je možu na razpolago nič manj kakor sedem različnih točk, zaradi katerih se lahko raz-poroči. Ti razlogi so: nezvestoba, kraja, brezdetnost, ljubosumnost, neposlušnost proti možu in njega star-šem in prevelika zgovornost, ki moti rodbinski mir. Dasi

Filmska zvezda Miss Mu.

je zaradi bistva teh razlogov ločitev zelo olajšana, ven-dar na Kitajskem ni preveč ločitev, ker se poizkuša rodbina ločene žene, ki se mora vrniti nazaj v svojo domačo hišo, vedno maščevati.

Najvišja dolžnost žene je roditi svojemu možu vsaj enega, še bolje pa seveda, več sinov. Za deklice se zme-nijo precej manj. Če vprašamo Kitajca, koliko otrok ima, nam pove vedno samo število dečkov. Če ima same deklice, odgovori z obžalovanjem, da je brez otrok. Ta, nam tako čudno zveneči nazor ima svoj razlog v tem, ker morejo samo moški potomci izkazati umrlemu očetu vse potrebne časti ob hišnem oltarju. Če mu torej nje-

Moderna Kitajka.

Kitajci pri jedi.

gova žena ne daruje nobenega sina, je navada, da mož kakšnega dečka posinovi ali pa si vzame postransko ženo, ki pa je dejansko vendar samo njegova služabnica.

Mož jo kupi, in otroci, ki jih taka stranska žena rodi, veljajo za otroke prve žene.

Ko otroci odrasejo, se morajo poročiti. Vsako obotavljanje ali branjenje je brez koristi. Kitajec mora skleniti sveti zakon, in starši skrbijo za to, da se tej dolžnosti zadosti. Za svojega sina izberejo nevesto po navadi že, ko mu je 15 do 20 let. Nevesta pa šteje redkokdaj več ko 15 let. Primerno nevesto poiščejo po ženitnem posredovalcu, nakar se med njenimi starši in med starši ženina vse potrebno dogovori in sklene. Mladih dveh ljudi prav nič ne vprašajo za voljo in mnenje, in ženin vidi nevesto nezagrnjeno (brez tenčice), šele ko so poročne svečanosti pri kraju.

Če umre deček neporočen, poizkusijo starši tisti čas, ko bi morala biti njegova poroka, ako bi ostal živ, poiskati kakšno umrlo deklico, s katero potem poročijo svojega sina. Če se vdova nanovo omoži, poizkusijo sorodniki njenega umrlega moža kupiti mrtvecu drugo ženo, ki velja potem za njegovo vdovo. Če pa umre žena, se mož lahko mirno vnovič oženi.

Celo boljše kitajske hiše so pekel za žene, ki ne stojijo niti na najnižji stopnji razvoja. Često živi po dvajset do trideset oseb pod eno samo streho; namreč prva žena in ena ali več stranskih žena s svojimi otroki, ki imajo vsi istega očeta. Če se sinovi oženijo, pridejo v domačo

hišo še njih žene in rodijo ondi tudi svoje otroke, da so venomer dojenčki v hiši. Omenim naj še, da tašča po navadi zelo tiransko gospoduje nad mladimi.

Moderna kitajska žena ima upravičeno željo, da bi se napravil že konec tem zastarelim, slabim razmeram. Da bi se osvobodila tiranstva svoje tašče, zahteva zase, za svojega moža in za svoje otroke lastno in samostojno gospodinjstvo. Bori se proti pravici moža, da si vzame stransko ženo, čeprav mu rodi samo hčerke, in zahteva hkrati enakopravnost v družbi.

Tudi kar se tiče njene zunanosti, revoltira moderna Kitajka proti tradicijam tisočletij. Pokvečena in pokvarjena noga, nekdanje plemiško znamenje za ženo, izginja in svojo zmagoslavno pot nastopajo že celo škarje za žganje las. Tudi gladko namazani lasje, ki so jih kitajske žene prej nosile, so vse redkejši.

Teh razmer ne smemo pozabiti, če dandanes opazujemo politično vrvenje in razmere na Kitajskem.

Ali upati je, in vse tako kaže, da bo za turško in za perzijsko ženo vstala tudi kitajska in za njo tudi indijska žena. Vzhod se budi in postaja bolj človečanski (vsaj po naših pojmi), in ne bo dolgo, ko bosta kitajska in indijska sestra svobodno in brez predsodkov lahko podali roko svoji naprednejši in prosvitljenejši evropski sestri. In kadar bodo narodi spoznali, da je žena enakopraven član človeške družbe, se bodo zavedeli tudi samega sebe in bodo vstali tudi oni sami, in velik korak k socialnemu vstajenju, najpotrebnejšemu in najvažnejšemu zahtevku naše dobe, bo s tem storjen. Cv. K.

Ženski stražniki

Zadnja leta so začeli v nekaterih državah jemati v policijsko službo tudi ženske. V Angliji, Nemčiji in Ameriki so po večjih mestih ženske v stražniških uniformah že nekaj vsakdanjega. Pri nas in v nekaterih drugih državah je ta poklic še docela neznan. Res je, da je dosti žensk zaposlenih v policijskih uradih in da vrše te ženske upravno ali pa tudi obveščevalno službo, toda da bi bila ženska stražnik ali pa detektiv, bi se nam zdelo čudno ali pa celo nemogoče. To se lahko zgodi samo v državah, kjer so si ženske že priborile volilno pravico in kjer imajo celo pravico do ministrskih stolčkov. Res je, da nam mlade ženske v Angliji, Franciji in Ameriki, ki jim pustolovska žilica ni dala miru, dokler niso postale detektivke, še ne morejo jamčiti, da je vsaka ženska za ta poklic, ki ni prav prijeten in lahek. Nasprotno, voditelji angleške in nemške policije, kjer je bilo še nedavno precej ženskih agentov in stražnikov, so uvideli, da ženske niso za ta poklic. To so naposled spoznale tudi ženske same in posledica je bila, da so morali žensko policijo docela reorganizirati.

Že samo dejstvo, da se je nekaterim ženskam posrečilo doseči velike uspehe v tej službi, priča, da sodobna policija ženske potrebuje. Izkazale so se zlasti tam, kjer ni treba velike hrabrosti, hitrosti, fizične moči ali celo nasilnosti. Moški policisti utegnejo postati dostikrat neupravičeno strogi in celo surovi. Njih vedenje bi lahko nedolžne državljane odbijalo in v njih zbudilo vero, da je policija krivična. Res je, da povzroči tak položaj dostikrat občinstvo samo, toda policist mora biti pri tem vselej miren. Zavedati se

mora svoje delikatne naloge. Predvsem pa mora biti človek, ki zna spoštovati državljansko svobodo. V

Psiček se je zatekel, otroci so na poti iz šole izgubili torbice. Vse pa najde ženski stražnik in odnese na stražnico.

Ženski stražnik kaže tujcem na londonskih ulicah pravo pot.

takih primerih zaleže več prijateljsko, pristržno ob-
čevanje z ljudmi kakor strogost, gumijevka in revol-
ver. Razen tega pa pridejo tudi trenutki, kjer je pri-
srčnost neobhodno potrebna. Posebno na ulicah, po
parkih in večjih prometnih centrih, potem pri izvrše-
vanju nadzorstva nad ženskim delavstvom in izgub-
ljenimi otroki. V teh primerih se je ženska zmeraj
bolje izkazala kakor moški policist.

V londonskem Hyde-Parku so delali večkrat poizkuse
z moškimi in ženskimi stražniki. Pri tej priložnosti so
dognali, da so znali ženski stražniki dosti prej in lepše
pomiriti razposajene otroke ali pa izprašati izgublje-
nega malčka in ga mirno privedi v zavetišče za iz-
gubljenčke. Prav tako so ženski stražniki na dosti
lepši in bolj človeški način znali poloviti sumljiva
dekleta in prostitutke in jih odvesti v državni zavod
za vzgojo padlih deklet. V zdravniški in higienski
službi so se ženske zelo odlikovale, prav tako pa tudi
na velikih križiščih, kjer so kazale tujcem pot.

Po teh izkušnjah so po vseh mestih, kjer so imeli
ženske v stražniški službi, policijo reorganizirali. Res
je, da imajo ženski stražniki še zmeraj uniforme, re-
volverje in piščalke, toda njihove dolžnosti so docela
druge kakor prej. Zdaj so res vzdrževalke javnega
miru, varovalke slabotnih otrok, sestre-usmiljenke in
prave matere. Tako organizirana ženska policija ima
pravico do obstoja in prav verjetno je, da bodo kmalu
vsa napredna mesta sprejemala v svojo policijsko
službo tudi ženske za tista dela, ki so zanje.

Misli

O vojni.

O vojni neče govoriti nihče več. Že nekaj let se to
naglaša in kar naprej ponavlja.

Toda dokler je v veljavi tisti stari zakon, po kate-
rem isti vzroki povzročajo in izzivajo iste posledice,
ne smemo razpravljati o vojni kot o zgodovinski stvari,
ampak kot o današnjem ali bodočnem dogodku.
V vsakem slučaju pa velja to pravilo za vzroke vojne.

Henri Barbusse.

Izgubljena otroka iz Hyde-Parka na poti v zavetišče.

Človek je orožje. Dosti je ljudi, ki upajo na raz-
orožitev tudi na tem področju.

*

Misli zmeraj na svoje dolžnike; tvoji upniki se te
bodo že sami spomnili.

*

Strašno je danes z naslovi. Časih si lahko rekel člo-
veku: «Vi, osell!», zdaj moraš reči vsaj: «Vi, nadosell!»
Pa bo še zamera.

Modna novost v pričeski

Fantazija po modelu iz dobe
Ludvika XIV.

Pariški modni kralji, o katerih vemo, da dostikrat nimajo prav srečnih rok pri ustvarjanju svojih modelov, so si izmislili nov način pričeske, ki naj posnema staro žensko nošo las.

Mislimo in upamo, da se naše žene te nove mode ne bodo oprijele. Žena, ki zna ceniti samo sebe, bo vedela, da je prirodnost tisto, kar jo dela privlačno. Vsako umetničenje, pa naj bo že moderno ali antično, je odveč in jo dela prej smešno kakor zanimivo.

Pa pustimo tudi to! Že zaradi praktičnosti so te pričeske vse prej kakor pripravne. Drže — razen zadnje — samo en dan in brivec bo porabil zanje po več ur. Dandanes pa mora biti čas zlato — tudi za ženo.

Tudi naši česalni saloni so že začeli razstavljati v izložbenih oknih manekine z najnovejšimi modnimi pričeskami.

Model po stari grški pričeski.

Model «Avstralija in nje otoki».

Argentinski «Rdeči vrt».

Model po rimski pričeski.

Vsakdanji grehi, ki škodujejo zdravju

Povsod grade stadione in kopališča, povsod govore, da je treba skrbeti za zdravje, ki je človekovo največje bogastvo. Toda ves boj proti raznim boleznim ne bo nič pomagal, dokler se bodo ljudje pečali samo z njihovimi znaki, ne pa tudi z njih vzroki. Zakaj je skoraj vsak meščan bolj ali manj «nervozen»? Koliko resničnih in izmišljenih bolezni se skriva za to besedo? Sodobni ljudje, ki živijo v velemestnem vrvežu, med ropotom, ki uničuje živce, v mrzličnem delu, ki jih mori, so največkrat sami krivi, da so bolni. Ne zavedajo se, da si sami razkrajajo zdravje in da so sami vzrok, da se zgodaj postarajo. Morali bi se boriti z vsakdanjimi na videz malenkostnimi grehi, ki škodujejo zdravju. Zbrati bi se morali in zmeraj misliti nanje. Z malenkostjo dobre volje bi jih lahko odpravili in se jih docela odvadili. To so tiste napake, ki jih kažejo naše slike. Nagrada za ta trud bo dolga mladost, lepota in trajno zdravje.

Ne, to niso samo prazne besede. To so izkušnje in odkritja zdravnikov, ki vam bodo lahko vse potrdili. Drugo za drugo so spoznali te majhne pregrehe, ki pa puščajo hude posledice.

Če ste slabe volje ali pa če vas boli glava, nikar ne poslušajte dolgočasnih telefonskih pogovorov. Taki pogovori so za zdravje in živce zelo škodljivi.

Zajtrkujte v miru! Zlezite
rajsi četrto ure prej iz po-
stelje.

Branje v postelji pri elek-
trični luči ni zdravo za oči.
Čitajte podnevil

Med kosilom ne berite, ker
ne morete dovolj paziti na
jed.

Znamke in ovitke ne ližite z
jezikom. To ni lepo, pa tudi
zdravju škoduje.

Milica Stupanova:

Ženska in vprašanje sedanje krize

Kriza, ki jo preživljamo, je tako huda, da svetovna zgodovina enake sploh ne pomni. Ker postajajo razmere vedno bolj zamotane in zapletene, tudi nihče ne ve, kaj nas še čaka, kaj nam utegne bodočnost še prinesiti slabega. Zato gleda vsak strahoma naprej, zato so koraki slehernega tako negotovi in neodločni. Dasi traja kriza že tako dolgo, vendar po mnenju gospodarskih strokovnjakov še ni dosegla viška in ne bo še tako kmalu minila. Verjetno je, da se v okviru zdaj vladajočih razmer nikoli ne bo doseglo zboljšanje in ozdravljenje, da si svetovno gospodarstvo in posamezne gospodarske edinice ne bodo opomogle prej, dokler se ne bodo odločujoči činitelji zedinili in vpostavili popolnoma drugačnih razmer. Kakor je podoba, ne bo mogoče odpraviti krize z majhnimi zasilnimi sredstvi, ampak z zelo dalekosežnimi odločitvami, ki ne bodo ščitile samo zasebnih interesov gotovega majhnega dela človeštva, ampak bodo gledale na človeštvo vobče.

Sodobna, zavedna ženska mora še s prav posebno budnim očesom spremljati znake in razvoj krize, biti mora natančno poučena o njenem postanku in njenih prvih početkih, saj je dandanes med ženskami nešteto takih, ki postajajo žrtve naraščajoče gospodarske krize. Žene, matere in gospodinje jo občutijo še vse huje kakor moški, ker spoznavajo njene učinke najbolj neposredno. Dalje je pa tudi dolžnost in pravica tistih žensk, ki so poklicno zaposlene, da spoznajo, zakaj so dobrine, ki jih proizvajajo, dostopne le nekaterim, ko so pa množice brez dela. Biti pa mora poučena o krizi še zato, da lahko, kadar je potreba, zavrne neosnovane, prikritne in javne očitke na rovaš žensk. Pogosto namreč navajajo nepoučeni za enega izmed glavnih vzrokov sedanje krize vstop žensk v pridobitne poklice, češ da ženske s tem odjedajo moškim kruh, da jim jemljejo zaslužek in da si zato tako moških ne more ustanoviti lastnega ognjišča.

Brez dvoma je pa treba iskati vzrok temu neugodnemu, nenaravnemu stanju, v katerem tiči zdaj ves svet in kateremu pravimo kriza, vse kje drugje kakor v ženskem pridobitnem delu. Sedanje gospodarsko stanje ni prehodnega značaja, ni samo najnižja točka neprestanega gospodarskega valovanja, ki se je pojavilo po naravnem zakonu izravnanja in ki bo po gotovem časovnem presledku zopet izginilo, ampak pomeni mnogo več. Sedanja kriza je v nekem pogledu še hujska kakor tiste nesreče (lakota, elementarne neizgode, bolezni, vojske in podobno), pred katerimi je ljudstvo do sedaj trepetalo, kajti danes prihajajo široke ljudske plasti v vedno hujsko stisko in pomanjkanje in nimajo siromašni sloji niti najpotrebnejšega, medtem ko stoji na drugi strani zaloge blaga neizkoriščane, ker jih ni mogoče zamenjati za denar, pa vsled tega tudi delovne moči nimajo novega dela, dokler se stare zaloge ne izpraznijo. Vsega, kar potrebuje človeštvo za nujne vsakdanje potrebe in za razvedrilo, je dovolj na raz-

polago, samo da ni mogoče teh dobrin pravično razdeliti med posameznike. Namesto da bi kapitalisti te svetne dobrine prepustili drugim, jih rajši uničujejo. Zato smo prišli tako daleč, da umirajo na eni strani množice ljudi od lakote in hodijo bose in raztrgane, na drugi strani pa kurijo v Ameriki lokomotive z žitom, in neki poslanec je v ameriškem parlamentu celo predlagal, naj bi država pospeševala neko žitno bolezen. Po drugod spet sežigajo cele plantaže bombaža itd.

Bilo bi pa napačno, ako bi človeštvo preklinjalo stroje kot povzročitelje vsega zla in jih poizkušalo celo uničevati in rušiti. Stroji in sploh vse pridobitve tehnike so človeštvu samo v blagoslov, najti bo le treba pravičnejši način razdelitve tistih stvarnih dobrin, ki jih proizvajajo. Stroji so sicer res z najmanjšimi delovnimi silami povečali produkcijo že do kar neverjetnih višin, tako da lahko proizvaja dandanes v določenem delovnem času že samo del človeštva vse tisto, kar potrebujejo vsi skupaj, vsem ostalim pa sedanji gospodarski red ne more nuditi dela. Postopna industrializacija in racionalizacija je dala človeku možnost, da proizvaja vedno več s čim manjšimi sredstvi. Ker se lahko mnogo več proizvaja, je na kupnem trgu preveč blaga, tako da je nastala nadprodukcija. Kapitalizem je hotel to stanje uravnovesiti s tem, da je začel odpusčati delavce in jim zniževati mezde, a je s tem dosegel, da je še manj ljudi, ki bi imeli dovolj sredstev za nakup potrebnih stvari na razpolago.

Zato je tudi zmotno naziranje, da segajo prvi početki sedanje krize komaj nekaj let nazaj, ko segajo v resnici že v prva leta sedanjega stoletja. Ako zasledujemo razvoj gospodarskega stanja, vidimo, da se opažajo prvi znaki krize že v letih pred svetovno vojno, kajti že takrat je bila nadprodukcija, ki je prizadevala raznim državam hude in resne skrbi. Prav zato, ker so hotele razne države svojim proizvodom na vsak način najti novih tržišč, je potem izbruhnila svetovna vojna. Svetovna vojna, ki je uničila toliko človeških življenj in stvarnih dobrin, da je nastala velika vrzel, je krizo samo navidezno nekoliko zavrla, nakar se je po nekaj letih tem strahotneje razbohotila.

Možnost hitre in lahke produkcije s pomočjo izsledkov moderne tehnike pa bi lahko bila človeštvu v prid, namesto da mu je v škodo kakor dandanes, ako bi vladal drugačen gospodarski red. Preko raznih gospodarskih sistemov, preko suženjstva v starem veku, fevdalizma in tlačanstva v srednjem veku je dospelo človeštvo do sedaj veljavne oblike gospodarskega življenja, do kapitalizma. Sedaj smo pa že v poznokapitalistični dobi, kapitalizem kot gospodarski sistem se je preživel, tako da občutimo samo njegove izrodke. Tako n. pr. se je proglasilo v začetku kapitalistične dobe na široko načelo svobodne konkurence, kakšno pa je to načelo dandanes, nam priča karteli, koncerni in trusti. Kapitalizem vpliva tudi na duhovno življenje narodov; nasilje in teror, ki preplavlja svet kakor ogromen val, je njegovo delo.

Nadprodukcijo, o kateri se toliko govori, moramo zato vedno tako razumeti, da je samo navidezno že preveč blaga na svetu, ker ga je samo za tiste, ki ga lahko plačajo. Za potrebe človeštva se pa v resnici ne proizvaja nikoli dovolj dobrin, proizvaja se jih še vedno premalo, ker je samo še neznatnemu delu človeštva omogočeno dostojno, človeka vredno življenje, medtem ko se na drugi strani dogaja, da še dandanes umira nešteto ljudi od lakote. Sedanji gospodarski red, nesocialni kapitalizem, dopušča, da se uničuje blago, češ da ga je preveč, samo da bi ga ne bilo treba prodati z zmanjšanim dobičkom, saj kapitalistično go-

spodarstvo ne proizvaja zaradi tega, da bi zadostilo potrebam prebivalstva, ampak samo zaradi dobička.

Važno je za razumevanje krize tudi vprašanje, ali je dandanes na svetu preveč ljudi, tako da naravno vsi ne morejo najti zaposlitve. Mnogi trdijo, da je ravno obratno resnica, da je na svetu še premalo ljudi, zlasti premalo takih, ki se ne morejo sami proizvajati, ampak lahko samo uporabljajo proizvode drugih, torej premalo otrok. Čim več bi bilo otrok, tem več bi porabili in sorazmerno bi bilo lahko spet toliko več ljudi nanovo zaposlenih. Takšno naziranje je pa zelo dvomljive resničnosti, kajti prav gotovo velja samo za proizvode, ne pa za živež, za pridelke zemlje, ki se ne dajo kar tako stopnjevati do poljubne višine kakor proizvodi strojev. Tudi je treba misliti na bodočnost, na stanje, ki bi nastalo takrat, ko bi vsi tisti, ki sedaj samo še uporabljajo proizvode drugih, sami začeli proizvajati in tako spet strahotno pomnoževali množico brezposelnih, kar bi bilo pri nadprodukciji strojnih proizvodov neizogibno. Zato je že potrebno, da ne zapiramo oči pred spoznanjem, da se človeštvo ne sme poljubno razmnoževati, ako hočemo vsaj v bodočnosti preprečiti brezposelnost, vojsko in druga taka zla. Ker je človek neomejeni gospodar stvarstva, ker se je povzpел tako visoko, da noben naravni sovražnik ne ovira njegovega razmnoževanja, kakor je n. pr. pri živalih, je potrebno, da sam nadzira in uravnava razmnoževanje človeškega rodu.

Ker je glavni vzrok sedanje krize v nadprodukciji, izvirajoči od strojev, zato je tudi edino začasno zdravilo za odpravo tega zla skrajšanje delovnega časa od dosedanjih 48 ur na 40 ur delovnega tedna, in sicer enakomerno po vseh državah in z nezmanjšano plačo. Znižanje delovnega časa in s tem združena zaposlitev novih delovnih sil bi brezposelnost ponekod začasno sploh odpravila, drugod pa vsaj znatno omilila. Ponekod bo pa itak samo potrdilo že uvedeni dejanski položaj. Seveda bi izpočetka vsled tega trpel na videz podjetnik, a to bi se kmalu izravnilo, kajti čim več bi bilo zaposlenih, torej takih, ki zaslužijo, tem več bi bilo tudi takih, ki bi si lahko privoščili razne proizvode in zato bi povečana prodaja proizvajalcu kmalu nadomestila tisto, kar izda več pri plačah. Tako bi bilo nepotrebno, da bi poskočile cene raznim izdelkom in bi morale oblasti budno čuvati nad tem, da bi kapitalizem ne izrabil uvedbe 40 urnika sebi v prid, ampak naj bi bilo skrajšanje delovnega časa res prva stopnja na poti do pravičnejše uredbe družbe. Kapitalizem itak izkuša priti iz gospodarske krize čim manj oškodovan in zvrča vsa bremena na delavca in kupovalca. Že zdaj niso žrtve, ki se nalagajo tema dvema, v nobenem razmerju z žrtvami podjetnikov, zato ne gre, da bi njih žrtve postale še večje.

V bodočnosti bo pa treba še marsikaj drugega ukreniti, n. pr. postaviti rudnike, veleobrate in sploh vse večje naprave pod nadzorstvo javnosti, določiti najmanjše delovne mezde, ustaliti cene raznih surovin in pridelkov itd. Vse to so pomožna sredstva, ki nanja nikakor ne moremo že sedaj računati, kajti to so stvari, ki se ne dajo kar tako na mah uresničiti, ker mora čas zanja šele dozoreti. Nesporno pa je dejstvo, da je dandanašnja oblika gospodarstva kapitalizem, ki na podlagi svobodnega trgovanja omogoča, da se kopiči premoženje neomejeno v rokah manjšine človeštva, popolnoma odpovedala.

Pri reševanju vseh teh nedostatkov sedanjega gospodarskega reda imajo ženske do sedaj še jako malo besede. Moški imajo v rokah svetovne institucije, kakor n. pr. Mednarodni urad dela. Tudi pri gospodarskih konferencah sodelujejo samo moški. Ti bodo morali

izdati vse potrebne zakone in uredbe za skrajšanje delovnega časa, sicer jih bodo še obupnejše razmere same prisilile k temu.

Pri nas ima ženstvo še manj vpliva kakor drugod, kajti pri nas še nima volilne pravice in torej ne so odloča o sreči in nesreči, o blaginji in propasti našega naroda. Kljub temu pa je vendar dolžnost sleherne ženske, da sodeluje po svojih močeh pri izboljšanju naših gospodarskih razmer. Če se bo ženstvo tega zavedalo, bo s tem našemu gospodarstvu mnogo pomagalo, saj gre tri četrtine narodovega premoženja skozi ženske roke in ima zato vsaka ženska v sedanji krizi pred seboj velike naloge. To je tem važnejše, ker se naše gospodarstvo ne more in ne sme zanašati na tujo pomoč, ampak bo treba do skrajnih mej možnosti izkoristiti svoje lastne moči. Samopomoč je edina rešitev za naše narodno gospodarstvo, ki ima na razpolago le neznatna sredstva, tako da je treba zato z njimi tembolj previdno in varčno ravnati.

Ker se v naših dneh vse bolj utrjuje prepričanje, da je boljša bodočnost odvisna predvsem od lastnih moči, od tega, kako si bomo znali v stiski pomagati, tudi ne smemo brez pravega premisleka posnemati drugih, bogatejših narodov. Za končno ozdravitev bo treba velike skromnosti na vse strani, če hočemo doseči narodno blagostanje, ki šele da podlago za procvit naroda. Šele gospodarska neodvisnost, gospodarska samostojnost lahko zgradi in vzdržuje neodvisnost in samostojnost naroda, samo narod v blagostanju tvori močno državo. Ako pa bodo posamezni narodi gospodarsko drug od drugega čim manj odvisni, se bodo tudi lažje sporazumeli in bodo živeli bolj v miru ko doslej.

Svoje blagostanje pa si ustvari narod samo z delom in z varčnostjo in ravno pri varčnosti so naloge gospodinje ogromnega pomena za narodno gospodarstvo, ker je gospodinja najmočnejši potrošnik in vzporedno s tem tudi najmočnejši nakupovalec, ker izda za gospodinjstvo pretežni del družinskega zaslužka. Zato mora predvsem gospodinja dvigati blaginjo naroda s tem, da dviga blagostanje družine. To pa stori s tem, da varčuje, da pravilno nakupuje, da zna ločiti pri nakupovanju dobro od slabega, potrebno od nepotrebne, primerno od neprimerne, da zna svoj imetek pravilno ohraniti, izkoriščati in pomnoževati, neglede na to, ali je njen imetek skromen ali znaten, najsi obstoji iz pohištva, perila, obleke, hiše ali zemlje.

Varčevati pa mora gospodinja vedno na pravem mestu, zlasti pri tujem blagu. Varčuje naj pri dragih tkaninah, nepotrebnih igračkah, pri lepotilih in drugih luksuznih stvareh, ki prihajajo iz inozemstva. Lastni narod nam mora biti bližji od tujih narodov, zato se mora predvsem gospodinja sama odrehati tujemu blagu, denar pa porabiti za nabavo domačih izdelkov in pridelkov. Pri teh naj gospodinja ne omejuje svojih izdatkov brez nujne potrebe, samo iz pretirane bojazni ali pa tudi iz skopuštva in oderuštva. Kdor lahko, naj svoje dohodke tudi brez skrbi porabi, saj pomaga s tem našemu obrtniku in našemu kmetu iz sedanje stiske. Posebno naš kmečki stan je najhuje prizadet, ker ne more svojih pridelkov prodati po količjak zadovoljivi ceni. Odkar so cene živini, vinu, žitu itd. tako padle, vlada na deželi strašna revščina in ravno meščanske gospodinjice jo lahko vsaj nekoliko ublažijo, ako pridno kupujejo kmečke pridelke. Zvišanje cen kmečkih pridelkov in s tem združeno izboljšanje kupne moči naše vasi bo neizmerne važnosti za naše narodno gospodarstvo, povečani denarni obtok v lastni zemlji bo rodil stoteren sad. Na to stran čaka gospodinje pri nas še ogromno dela, kajti mnogo kmečkih pridelkov in izdelkov je še vse premalo uvaževanih,

n. pr. mleko in mlečni izdelki, sadje, grozdje itd. Isto je z izdelki naše obrti in industrije. Domača trgovina, obrt in industrija ne morejo uspevati, ako jih gospodinje z nakupom ne podpirajo. Prav tako mora tudi sleherna gospodinja pospeševati domača letovišča.

Dalje mora tudi vsaka gospodinja toliko vedeti o gospodarstvu, da se bo zavedala, kako je sedanje skrivanje denarja nesmiselno, pa tudi škodljivo tako za lastnike denarja kakor tudi za celotno narodno gospodarstvo. Denar, ki ni v prometu, je samo mrtev denar in narodnemu gospodarstvu v breme. Seveda je res, da izgubi v sedanjih razmerah denar, naložen v denarnih zavodih, svojo razpoložljivost in ga lastnik takrat, ko ga potrebuje, ne more dvigniti. Treba pa je pomisliti, da so to nezadostno razpoložljivost denarja zakrivali ravno tisti, ki ga odtegujejo brez potrebe prometu in ga zadržujejo doma. Prav v tem oziru pa lahko pripisujemo misli samopomoči največji pomen, ker se pri tem nikakor ne moremo zanašati na pomoč drugih. Gospodarsko ozdravljenje bo polagoma napredovalo šele vzporedno z rastjo in tvorjenjem kapitala, iz česar sledi povišanje kupne moči najširših slojev. Zato je skrivanje denarja škodljivo in nepotrebno, tembolj ker ni nastopilo vse tisto, česar so se nekateri ball.

Ni dovolj, ako varčuje vsaka ženska samo zase in za svojo rodbino, varčevati mora tudi v korist svojega naroda in vršiti tako pravilno svoje narodnogospodarsko poslanstvo. Ako izdaja denar za tuje izdelke, odhaja denar v tujino in so tako oškodovani naši lastni ljudje, denar za domače blago pa ostane vedno na domačih tleh in množi blagostanje naših ljudi. To je gospodarska samopomoč, v kateri leži začasna rešitev našega narodnega gospodarstva, to je edini izhod iz sedanje krize, h kateremu lahko tudi gospodinja in sploh vsaka ženska pripomore.

Španski feminist: Armando Palacio Valdès

Redko naletimo na moškega, ki bi bil iskreno privrženec ženskega pokreta. Španija pa ima takega. Veliki romanopisec A. P. Valdès se poganja za feminizem v zgodovinski razpravi: *El Gobierno de las mujeres* (ensayo histórico de política femenina).

Do svojega stališča se je dokopal ne s čuvstvom, ampak z umovanjem. Ako želi, naj bi se politika popolnoma prepustila ženskam, ne dela tega zato, ker jih morebiti šteje za zmožnejše od moških, pač pa zato, ker so njih sposobnosti videti kakor nalašč ustvarjene, da vodijo družabne odnose, kakršne prinašata s seboj politika in uprava sodstva. Moškim pritiče velika naloga, da dvignejo človeštvo do najvišjih dostopnih vrhuncev: vera, veda, umetnost, industrija pripadajo njim. Ženska stvar pa je v tem, da praktično udejstvijo ter uredijo življenje. «Ona ima smisel za pravičnost, ljubezen do reda in varčnosti, čut za pravost, usmiljenje, voljo, prebrisanost. Svojo knjigo sem dal na svetlo, hoteč pokazati — če je v Evropi prišla oblast malokdaj v roke ženski — da je ta žena vselej spretnjeje izvršila svojo nalogo, nego bi jo bil moški.»

Knjiga je zagledala beli dan ob primernem trenutku: na Španskem se žene pripravljajo, da bodo vršile neomejene politične pravice, ki so se jim podelile kar čez noč. In Palacio Valdès mnogo pričakuje od njihovega sodelovanja v prid svoji domovini.

Ženstvo ga občuduje nemara še bolj za nepozabne like, kakršne je ustvaril v svojih leposlovnih delih. Ena teh oseb je Gloria Bermudez. Na hiši, kamor jo je postavil romanopisec, so v Sevilli že leta 1924. vzi-

dali spominsko ploščo: «Tukaj je A. P. Valdès postavil dom Gloriji Bermudezovi, junakinji romana, iz katerega odseva duh Seville.» Ob tej priliki so mestni očetje pisatelju izročili koženico (pergament) z naslovom: «Posinovljenec Seville» in «Mojster sodobnega španskega romana». Med govorniki, ki so najbolj proslavili tedaj odličnega slovstvenika, je bil Eduardo Marquina, čigar drama *Teresa de Jesus* je letos dosegla v Madridu velikanski uspeh, kakor sem poročal v nekem drugem listu.

A. D.

Stoletni boj za delovni čas ženske

Zakonita ureditev delovnega časa je za žensko dandanes najvažnejša točka socialne politike. V večini držav je delovni čas delavk urejen v okviru splošne socialno-politične zakonodaje. Boj za omejitev delovnega časa za ženske delavke pa traja že skoraj 100 let. V Veliki Britaniji je bil leta 1844. z naredbo zakona o tvornicah določen delovni čas za ženske na 12 ur vsak dan, ob sobotah pa na 9 ur. Poznejše izpremembe so znižale delovni čas za delavke v tekstilnih tvornicah na 10 ur (ob sobotah na pet in pol ure). V Nemčiji je določil zakon o izpremembi obrtnega reda iz leta 1891. delovni čas za ženske na 11 ur vsak dan, ob sobotah pa na 10 ur. Leta 1908. je bil ta maksimalni delovni čas znižan na 10 ur (ob sobotah na 8 ur). Zakon o delovnem času iz leta 1918. je pa poenostavil tako delovni čas za moške kakor tudi za ženske. V Franciji je bil delovni čas leta 1848. določen na 12 ur vsak dan. Posebne ureditve za ženske tedaj ni bilo. Zakon iz maja 1874. je uredil in omejil dnevni delovni čas samo za otroke in mladoletne ženske. Zakon iz novembra 1892. je določil najvišjo mejo za dejanski dnevni delovni čas in za delovni teden za dekleta in žene med 16. in 18. letom na 11 ur vsak dan oziroma 60 ur vsak teden, za dekleta in žene preko 18. leta pa z 11 urami na dan oziroma 66 urami na teden. Leta 1900. je bil delovni čas za ženske znižan na 10 ur vsak dan. Po svetovni vojni je delavsko gibanje težilo za tem, da izvede Mednarodni urad dela v Ženevi tudi nekakšno konvencijo o mednarodni ureditvi delovnega časa za ženske. Ta Mednarodni urad dela je izdal pod naslovom «Ureditev ženskega dela» tudi sijajno študijo o tem vprašanju. Dogovor (konvencijo) o ženskem delu, ki jo je sklenila mednarodna konferenca dela v Washingtonu leta 1919., je ratificiralo do 15 držav. Najkrajši zakonito določeni delovni čas za ženske je v Novi Zelandiji (Avstralija) in v Peruju, in to 45 ur na teden. Najdaljši delovni čas za ženske ima pa Japonska, ta imperialistična in roparska država, kjer dovoljuje tvorniški zakon iz leta 1923. enajsturni delavnik za ženske, všteti vsi delovni odmor. Najdaljši delovni čas za ženske v tvornicah, ki delajo samo na eno izmeno, znaša 12 ur, v rudnikih pa 11 ur, ki ga je pa mogoče podaljšati na 12 ur.

Tako je ureditev delovnega časa na svetu povsem različna. Prav zaradi tega je želeti, da bi imele težnje Mednarodnega urada dela po dosegi generalne ureditve delovnega časa po vsem svetu čim največji uspeh. Šele z ureditvijo delovnega časa bo mogoče urediti druge socialno-politične zahteve in potem zdravstveno-tehnične uredbe in zahteve delavstva in nameščenstva vseh vrst.

—st—

Jožef Conrad

Ta mesec je izšel v naši založbi Conradov roman »Tajfun«. Ob tej priložnosti prinašamo kratke opis njegovega življenja in dela.

Teodor Jožef Conrad-Korzeniowski se je rodil dno 6. decembra 1857 v poljski Ukrajini kot sin bogatih staršev. Francoska vzgojiteljica ga je naučila svojega jezika. Njegov oče je bil visoko izobražen mož, ki je prevajal Shakespearea in Victorja Hugoja v poljščino. Tega dela se je oprijel, ko ga je ruska carska vlada leta 1863. izgnala v Vologdo, ker je sodeloval pri ponesrečeni poljski vstaji. Z njim je morala iti v izgnanstvo tudi vsa njegova družina. Mladi Jožef je ostal pri očetu do materine smrti. Potem so ga poslali nazaj na Poljsko, kjer se je zavzel zanj njegov stric. Neki dijak iz Krakowa ga je učil za visoke šole. Toda Conradu ni bilo do učenja. Gnalo ga je na morje, med mornarje in v svet, in teh misli mu ni mogel izbiti ne stric ne učitelj. Naposled je premagal upor svojih sorodnikov. Leta 1874. je odpotoval na zapad. V Marseillu je stopil prvič na ladjo in prepotoval z njo skoraj ves svet. Leta 1878. je prišel na Angleško. Takrat ni znal še niti besedice jezika, ki mu je pozneje postal mojster. Presenetljivo hitro pa se ga je naučil v vrtincu življenja. Kot navaden mornar je služil nekaj let na ladji »Duke of Sutherland«. Hitro je napredoval. Leta 1884. je bil že častnik angleške trgovske mornarice. S tem je postal tudi angleški državljani. Vozil se je po Južnem morju in po Malajskem otočju. Tako se je klatil deset let po svetu. Potem je šel zaradi slabega zdravja v pokoj in živel dolga leta v Kentu na Angleškem. Tam je tudi napisal večino svojih del. Umrli je dne 3. avgusta 1924.

Roman »Z očmi zapada« (Under Western Eyes, 1911) je skoraj posnetek Dostojevskega. »Igra usode« je zelo podobna njegovemu »Idiotu«. Dostojevskega in Conrada družijo naravnost pedantsko veselje, da prodirata v najmalenkostnejše skrivnosti človeške duše. Le nekaj razlike je med njima. Conrad ne pozna Dostojevskega ljubezni do človeka, ki ogreje čitatelja tako, da živi z dušo in telesom z glavnim junakom, ki mu je simpatičen, čeprav se mu morda njegova dejanja upirajo. Zna pa prikleniti vse čute v naši skupni lastnini: v sanjah, veselju, žalosti, hrepenenju, razočaranju, upanju in strahu, v tistih občutkih, ki postavljajo mostove od človeka do človeka, od mrtvih do živih in tistih, ki še niso rojeni. Tako nekako pravi sam v uvodu h knjigi »The Nigger of the Narcissus«.

Toda močnejša kakor te tajne sile je v njegovih romanih svetovna ironija. V skoraj vsakem romanu je v začetku junak vzvišen nad snovjo, ki je okoli njega. Toda počasi ga snov potegne vase in ubije. Po tej poti je hodil Almayer. V romanu »The Nigger of the Narcissus« se bore preproste duše s smrtjo. V »Lordu Jimu« se bje slabotno bitje, mornar, s prirodo. Sanja o junaštvih, toda v odločilnem trenutku odpove. V »Senčni črti« doživi mlad mornar na neki nevarni vožnji nevidno mejo med mladostjo in moškimi leti. V »Nostrumu« podleže otrok prirode klicu srebra. V »Igri slučaja« se brani pošteni človek pred podlostjo sveta, ki pa ga ne razume.

Zmeraj se neko neznano bitje, neki »ne jaz« norčuje iz borcev.

Čudovito lep je Conrad v svojem »Tajfunu«. Vso dušo, ki jo je zapisal morju in mornarjem, nam je pokazal v njem. Ves misterij neizmernih voda, njegovega kraljestva, je zajel v tej knjigi. Z nepopisno vernostjo in pestrostjo nam slika strašnega tirana, ki se igra z ljudmi, ki jih ubija in osrečuje. In mornarje, ljudi, ki

jih je poznal takšne, kakršni so bili, nam je odkril s tako vernostjo, da strmimo in se skoraj grozimo, ko beremo to zgodbo njihovega življenja — njihove igre s smrtjo. Blizu so nam vzlic svoji robatosti, vzlic slabosti, vzlic pohlepu po denarju in uživanju. Zato ker so pravi, resnični, prirodni ljudje, ne pa le pisateljeve lutke.

Kako moremo potem govoriti o nekem nravnem namenu njegovih del? Svet mu je le čudovita igra, ki nam vliva pobožen strah, ljubezen, oboževanje in sovražstvo, nikdar pa ne obupa. Le v takem svetu morejo živeti borci, ki so Conradova zamisel vtelesenega moškega ideala, preprosti mornarji, kapitani in ljudje z drugih delov sveta, ki so toliko čistejši in plemenitejši od pokvarjenega človeštva naših kopnih tal.

(B. R.)

Šest in petdeset let v materinem telesu

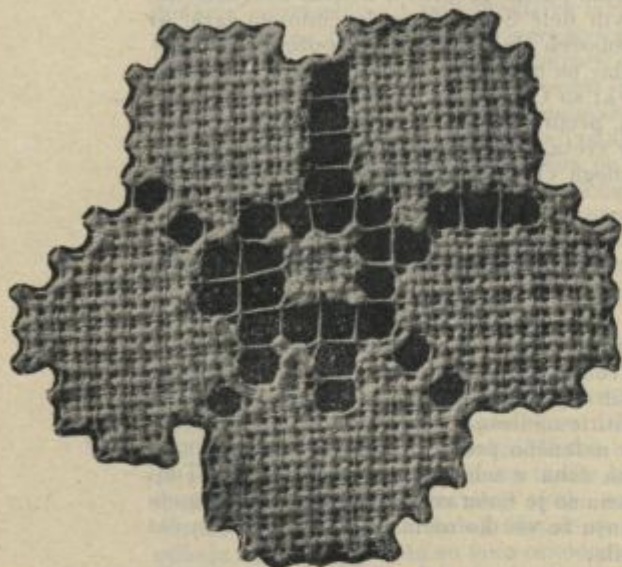
Pred poldrugim letom je prišla v neko pariško bolnico žena z veliko oteklino na trebuhu. Bolnica ni tožila o nobenih bolečinah, hotela je le vedeti, ali bi je ne mogli rešiti te nadležne otekline z operacijo. Zdravniki so ženo natančno preiskali in z začudenjem ugotovili, da ima žena v sebi poapnel telesni plod. Tudi pacientka sama se je temu zelo začudila in izjavila, da je v tem stanju že več ko osem let in se je ves ta čas dobro počutila.

Osem let v materinem telesu! Nemogoče, poreče marsikdo. Zdravniška znanost pa ve še marsikaj drugega. Zlasti zanimivo je poročilo umrlega francoskega profesorja Sappeyja, ki je poročal svoj čas na seji Akademije znanosti o sličnih vprašanjih.

Sappey je naštel celo vrsto takšnih primerov. Takšni nenavadni slučaji povzročajo največkrat, da mati umre. Vendar pozna zdravniška veda tudi primere, da so se sosedni organi matere sčasoma navadili na tuje telo v njih ali poleg njih. Zarodek (embryo) namreč včasih poapni, ne da bi ogražal življenje matere. Ob tej priložnosti je zbral omenjeni francoski učenjak celo vrsto primerov, ki jih je zabeležil v zgodovini ginekološke znanosti. Neka mati iz Toulouse je nosila na primer celih šest in dvajset let svoje dete pod srcem, druga iz Pont-Moussona trideset let, iz Joignyja tri in trideset let, iz Leinzla na Württenberskem šest in trideset let, rekord na tem polju pa ima neka mati iz Quimperla v Franciji, ki je nosila zarodek v sebi od 28. do 84. leta, torej celih šest in petdeset let. Kar pa je pri tem najbolj čudno, je dejstvo, da je ta mati kljub svojemu stanju rodila še več otrok. Po smrti te zdravniške uganke — tako pripoveduje Sappey — so secirali njeno truplo in zdravniki so se na lastne oči prepričali, da je imela res v sebi telesni plod. Pri tem raztelesenju so ugotovili še drug čudež narave. Medtem ko je bil v drugih primerih zarodek v materinem telesu poapnel, torej odmrl, je bil telesni plod žene iz Quimperla skoraj popolnoma razvit in je ohranil kljub svoji starosti (več ko pol stoletja) enako konstitucijo, kakor jo ima normalni telesni plod. Koža skoraj doraslega otroka je bila mehka, udje gibljivi, lega pa popolnoma pravilna.

Strokovnjakom je bila to uganka in nihče ni znal tega znanstveno razložiti in utemeljiti. Vprašali so za mnenje celo Pasteurja. Pa tudi ta slavni učenjak ni mogel, dasi se je sam prepričal o tej reči, dati zadovoljivega odgovora. Nastale so razne teorije in zdravniki, ki so bili v tem vprašanju najrazličnejšega naziranja, so se srdito pobijali. In še do danes ni našla znanost za to jasnega in nedvoumnega pojasnila. —st—

Za pridne roke

Povečani del prtiča, izšit v gostem platnenem vbodu.

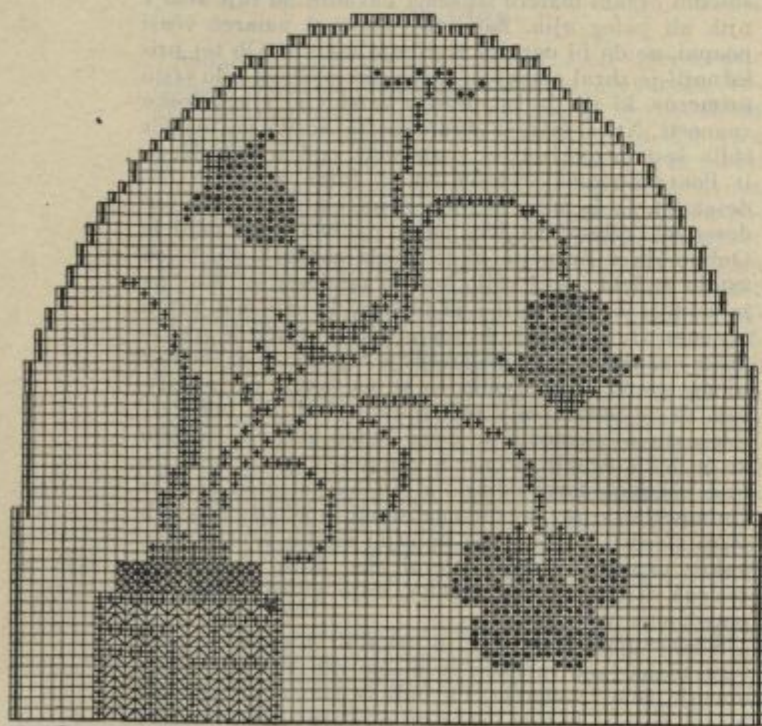

Prtiček in grelec za čaj, izdelana v tehniki file na mrežani ali kvačkani osnovi. Prtiček meri 80 cm v kvadratu, če so luknjice mreže velike 6 mm, iz mreže, pri kateri so luknjice velike 8 mm, dobimo 1·7 m velik prtiček; še večji (1·34 m) pa je prt, če so luknjice velike 10 mm. Vzorec se izšije z debelo biserno prejšico v redkem platnenem vbodu. Način izšivanja se vidi na povečanem delu spodaj.

Vzorec se lahko izšije z belo ali barvasto prejšico.

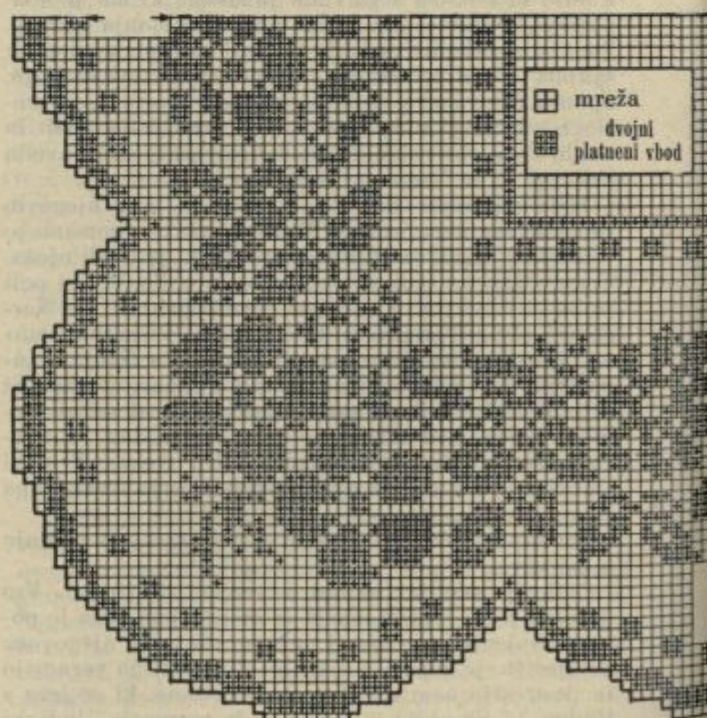
Grelec za čaj je sešit iz dveh kosov, izdelan je s svetlo svilo in okrašen z nabiranjem iz svilene traku ali svile.

Vzorec za čajni grelec

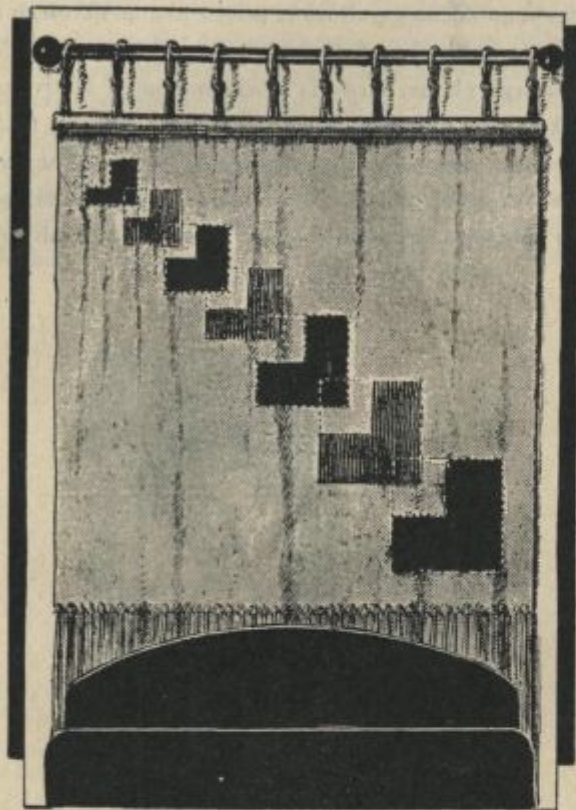
redek platneni vbod	čipkasti vbod
gostejši platneni vbod	gobelinski vbod
dvojni platneni vbod	mreža

Vzorec za prtič

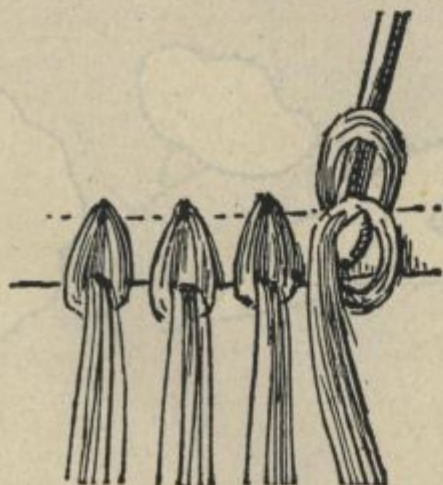
+	mreža
+	dvojni
+	platneni vbod

STENSKA PREPROGA

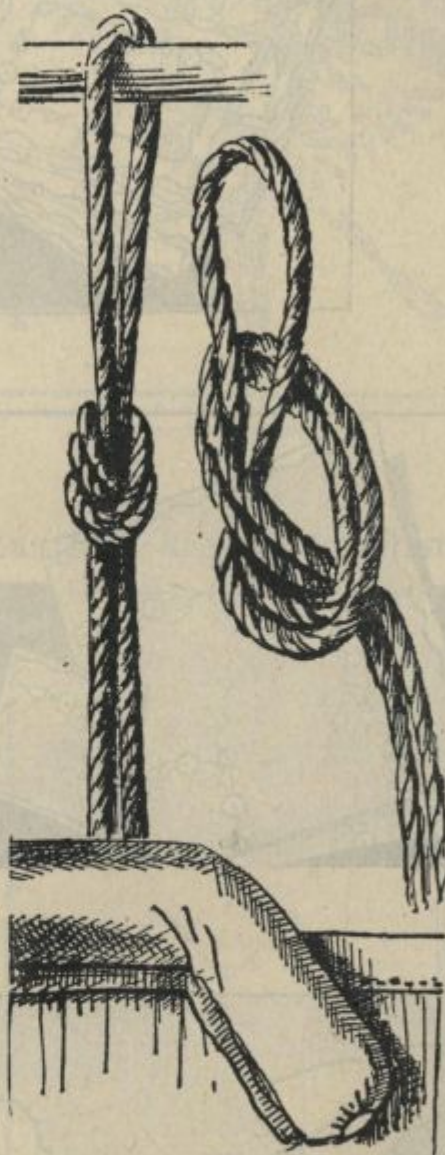

Slika 1.

Ta preproga je izdelana iz blaga za pohištvo, žameta, pliša ali sukna. Preproga iz enobarvnega žameta, pliša ali sukna se lahko okraši z aplikacijo in resami, preproge iz vzorčastega blaga za pohištvo pa samo z resami. Pri taki preprogi morajo biti rese iz debele svile ali pa iz drobne svilene vrvice. Namesto medenih obročkov, s katerimi se obesi preproga na lesen ali kovinast drog, ki je pritrjen na steno, lahko naredite zanke iz

Slika 2.

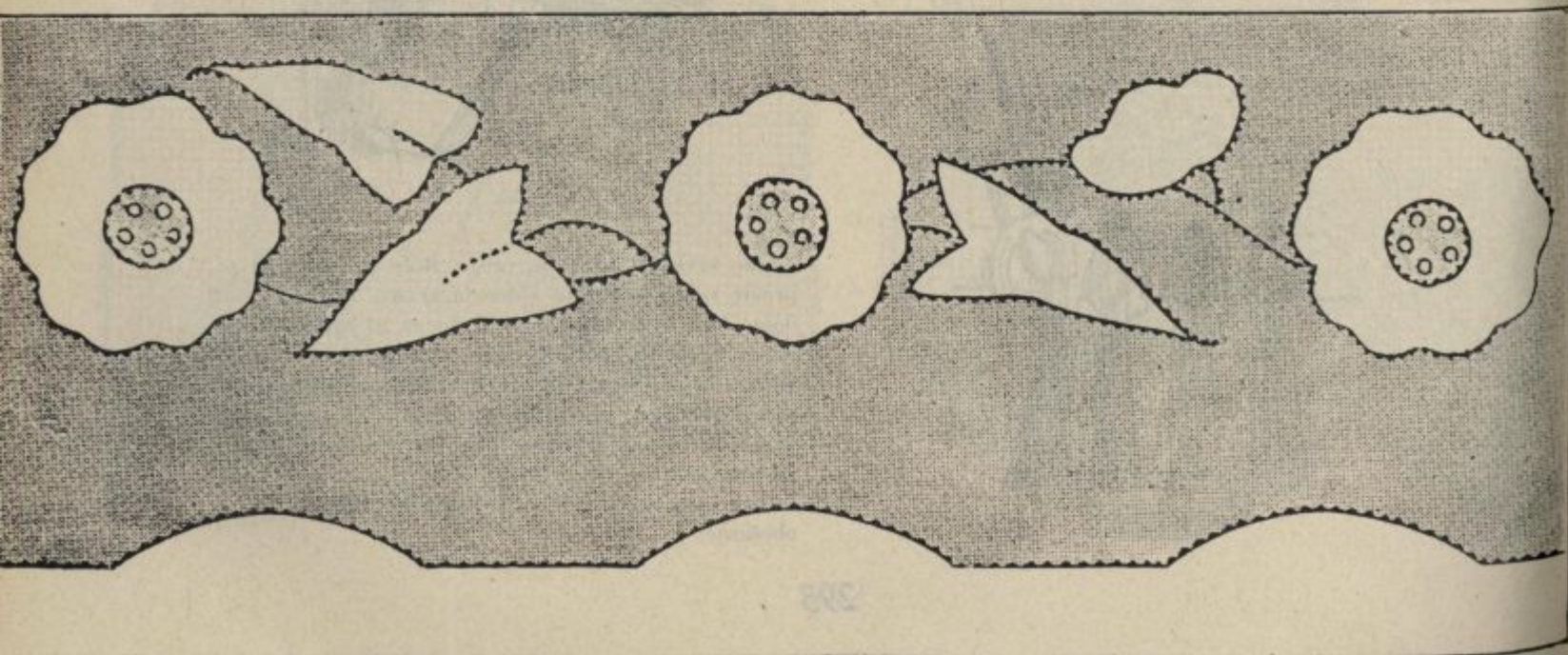
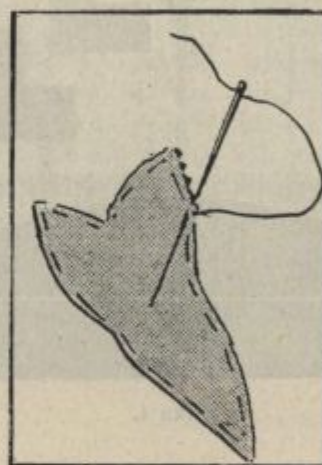
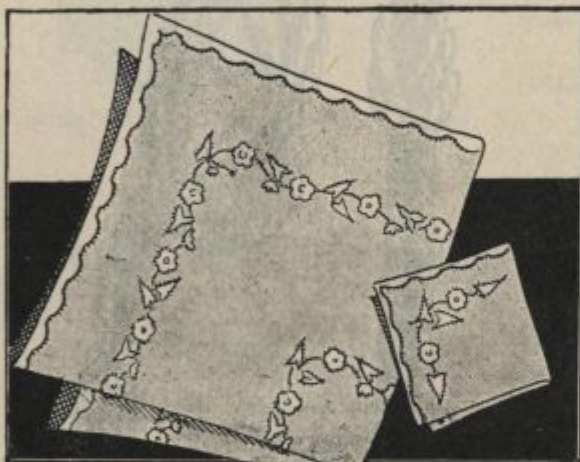
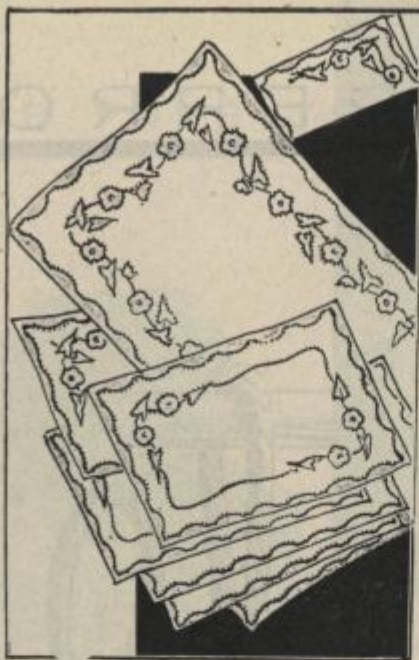

Slika 3.

močne vrvice v barvi preproge. Rob, na katerega so prišite zanke, pokrijte z debelo vrvico ali pa z ozko dolgo blazino iz blaga, iz kakršnega je zavesa, ki jo potem nagačite s perjem, lahko pa tudi z drobno lesno volno. Na naši sliki vidite izgotovljeno in obešeno zaveso iz enobarvnega blaga, okrašeno z barvasto aplikacijo in resami, zraven je pa v naravni velikosti pokazano, kako se rese vozljajo, kako se prišijejo zanke in kako se pokrije rob, na katerem so prišite zanke za obešanje.

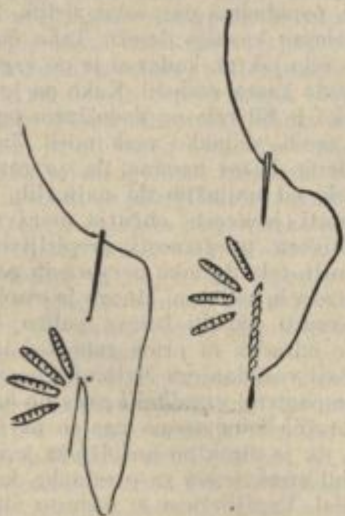
PRTI

Enobarvni prti z barvasto aplikacijo so zelo dekorativni

Preprosta kombinacija

Prinašamo vam skico in diagram, iz katerega je razvidno, kako se prikroji modna kombinacija za priležno obleko. Ker je kombinacija popolnoma priležna, mora imeti pri strani razporek, ker bi se sicer težko spravila čez glavo. Tudi vezenina, za kakršno prinašamo vzorec, gre hitro izpod rok, kakor vidite na povečanem delu. Opozarjam pa, da mora biti to vezenje zelo skrbno izdelano. Če je narejeno površno, se rado zvleče in strga, zlasti pri nerodnem likanju. Kombinacijo, katero boste veliko prali, okrasite rajši z luknjičastim ali pa s polnim vezenjem.

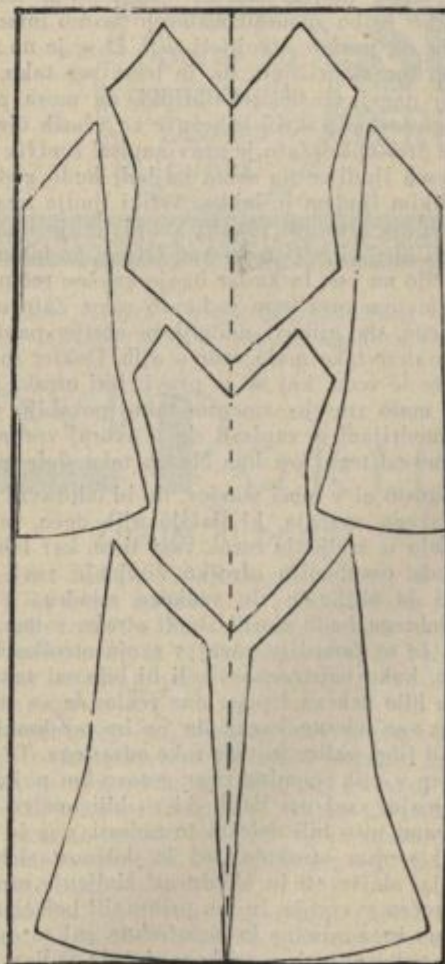

Način vezenja.

Vzorec za vezenje.

Pomanjšani kroj za kombinacijo

Milica Stupanova:

Telesna kazen

Odrasli imajo o otrokovem življenju pogosto napačne pojme. Zdi se jim, da se godi človeku v otroških letih tako dobro kakor nikdar več pozneje, in vsi pesniki opevajo »zlata mladostna leta«. Če pa natanko premislimo in se dobro pogledimo v otrokovo duševnost, homo spoznali, da ni otroško življenje tako solnčno-jasno, kakor odrasli navadno mislijo, da preživlja otrok tudi v dandanašnjih časih, ko se toliko govori o pravicah otroka, v večini družin še vedno več neprijetnih in temnih kakor prijetnih, jasnih ur. Vzrokov za to je več. Nekateri so zunanega, gospodarskega značaja, otroci imajo nezadostno hrano, premalo obleke, neprimerno stanovanje, mnogo prezgodaj spoznajo resnobo življenja, namesto v znamenju brezskrbnih otroških iger jim poteka življenje v ranem, trdem delu za domače ali celo za tuje ljudi. Vseh teh nadlog, ki tlačijo zlasti revne proletarske otroke, pa ne občuti otrok tako porazno kakor razne kazni, zlasti telesno kazen, tisto senco svojega mladega življenja, ki pa zatemnjuje tudi življenje otrok boljših staršev razen otrok najvišjih slojev. Kdor se bo spomnil na svojo lastno mladost — in pravijo, da je slab vzgojitelj tisti, ki se je na spominja — bo moral priznati, da je temu res tako, da so mladostni dnevi včasih zelo bridki, da mora prestopiti otrok pogosto hude skrbi in težave za včasih čisto maleukostne prestopke. Zato je prav napisal Ludvik Mrzel: »Izmed vseh ljudi se na svetu najbolj hudo godi otrokom. Velikim ljudem je lahko. Veliki ljudje imajo vso moč in oblast v svojih rokah. Veliki ljudje imajo vso besedo pri hiši, ki se ji reče svet. Otroci pa lahko samo lepo molčijo na vse. In kadar imajo kakšno reč na srcu, morajo zmerom prej lepo vzdigniti roko. Zato ni prav nič čudnega, da njihovi učitelji in očetje, pa še celo njihove matere tako malo vedo o njih. Dokler so ljudje majhni, že se vedo, kaj se to pravi: biti otrok. Ampak kadar le malo zrastejo, zmerom takoj pozabijo na vse. Že stari modrijani so zapisali, da je skoraj vse hudo na svetu samo od tega, ker ima človek tako slab spomin.«

Ker pogosto ni v moči staršev, da bi odpravili vzroke gospodarskega značaja, ki tlačijo njih deco, je treba, da izbršijo iz življenja otrok vsaj tisto, kar lahko odpravijo, da osvobodijo otroško življenje vsaj telesne kazni, ki je najhujše zlo vsakega mladega človeka. Koliko dobrega bodo storili starši otroku s tem, lahko izmerijo, če se zamislijo nazaj v svoja otroška leta, če pomislijo, kako neizmerno veseli bi bili oni takrat, ko bi se jim bilo nekega lepega dne reklo, da so zdaj odpravljene vse telesne kazni, da ne bo posihmal nihče več okusil šibe, palice in trde roke odraslega. Ta dan bi bil zapisan v njih spominu prav gotovo kot najveselejši dan življenja, vsaj pri tistih, ki so bili mnogo tepeni. Ker pa sami niso bili deležni te radosti, naj jo napravijo vsaj svojim otrokom, saj je dolžnost slehernega vzgojitelja, olajševati in lepševati življenje otroka, ki mu je izročen v vzgojo, in mu prihraniti bolečine, ki so popolnoma brezsmiselne in nepotrebne, saj so dokazala vestna raziskovanja in preiskovanja, da vpliva telesna

kazen trajno na otroka vedno v slabem smislu, da so učinki telesne kazni včasih neverjetno porazni za poznejše življenje otrokovo.

Mnogo, skoraj največ je takih vzgojiteljev, ki sploh ne tepejo otroka iz vzgojnih ozirov, da bi ga poboljšali, ampak ga tepejo v hipni, slepi jezi. Ker se nočejo in tudi ne znajo premagovati, spustijo svojo jezo nad otrokom, kjer jo lahko izživljajo brez skrbi, saj se otrok ne more in ne sme braniti. Večina dandanašnjih odraslih je okušala v mladosti nešteto krat šibo in palico in ravno tepenje jim je vcepilo to slepo jezo, ki je ne morejo brzdati in ji dajo duška s tem, da tepejo spet sami druge prav tako, kakor so bili nekoč sami tepeni. Tako gre veriga v nedogled in nikoli je ni konca.

So pa tudi vzgojitelji, ki bi se še lahko toliko brzdati, da bi izhajali pri vzgojnem postopanju brez telesnih kazni, a ki vendar uporabljajo šibo in palico, ker so mnenja, da s tem koristijo otroku, da je telesna kazen za otroka hudo, toda potrebno vzgojno sredstvo. Na prvi pogled se bo zdelo tako naziranje upravičeno, kajti res je, da ima telesna kazen v mnogih primerih navidezno ugoden hipni učinek, pogosto doseže, da se otrok zunanje podredi vzgojitelju, da obljubi pod vplivom udarcev, da se bo poboljšal, in to svojo obljubo morda celo drži. Zato se tudi veliko vzgojiteljev zadovoljuje s tem hipnim učinkom telesne kazni in ne gre stvari globlje do dna.

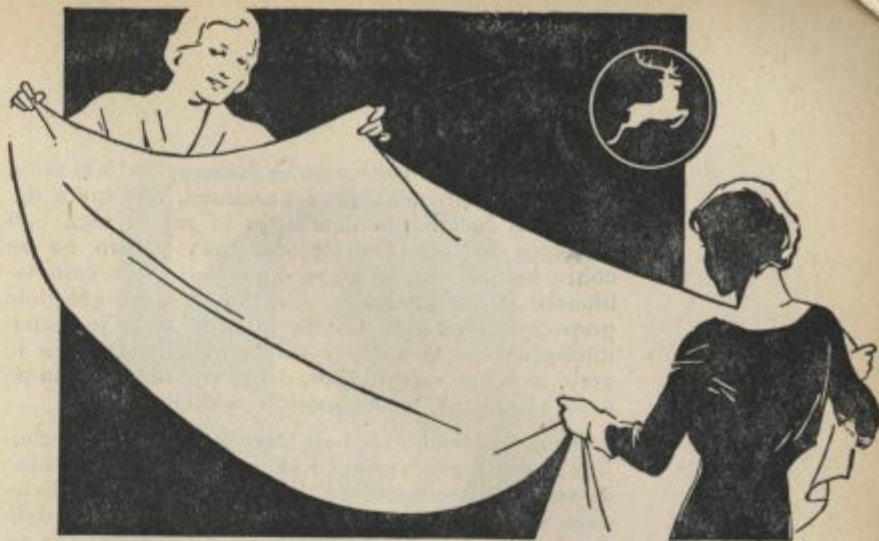
Dejstvo pa je, da telesna kazen navadno niti ne doseže, da bi otrok iz strahu pred njo prihodnjic ne zapadel spet v isti pogrešek, kajti otrok je človek, ki živi trenutku, ki nima izkušenj kakor odrasli, ki ne misli na jutri, ampak vedno samo na danes, in zato tudi telesna kazen navadno nima zaželenega učinka. Poizvedovanja pri raznih otrocih, mladostnikih in odraslih o tem, kakšne učinke je imela telesna kazen pri njih, kakšna občutja jim je zapustila, so dokazala, da je le malo otrok imelo občutek, da se morajo poboljšati, da je le neznamen del napravil trden sklep za bodoče. Pa še v teh primerih, v katerih bi bil vzgojitelj lahko zadovoljen z učinkom telesne kazni, je ta učinek prav za prav dvomljive vrednosti. Strah pred kaznijo, tudi če vodi otroka navidezno v pravo smer, prav gotovo ni dobro sredstvo za utrditev njegovega značaja. Sicer so pa še ti hipni pozitivni učinki telesne kazni redki, ker so le redki otroci, v katerih bi zbudila telesna kazen kes in trden sklep. Poizvedovanja so dokazala, da zbude telesne kazni v večini otrok pridušen srd, onemoglo jezo, kljubovalnost, maščevalnost in upornost, torej same negativne občutke, popolnoma nasprotno tistim, ki jih hoče vzgojitelj s telesno kaznijo doseči. Taka čustva prevajajo otroka celo takrat, kadar si je po vzgojiteljevem naziranju telesno kazen zaslužil. Kako pa je v otrokovi notranjosti, ako je bil celo po nedolžnem tepen, kar se tudi pogosto zgodi, si lahko vsak misli. Zato pa tudi ustvarjajo telesne kazni ugodna tla za razvoj raznih otroških napak, od najlažjih do najtežjih, od plašljivosti, ogorčenosti, jezavosti, občutja manjvrednosti do zlobnosti, lažnivosti, predrznosti, prepirljivosti, maščevalnosti, krutosti, celo do tako perversnih nagnjenj kakor so mazohizem in sadizem. Mnogo je otrok, ki so kar v vedni nevarnosti, okusiti iznova palico, kajti otrok nima izkušnje odraslih in pride zato kaj lahko v nasprotje z običaji vsakdanjega življenja, posebno še ako postružuje nespametni vzgojitelj prav po nepotrebnem običajne zapovedi. Poleg vsega tega so pa še prav pogosti primeri, da je otrok po nedolžnem tepen, pa spet drugi, ko je bil otrok tepen za prestopke, katerih se še ni prav zavedal. Vzgojiteljem se pogosto niti ne sanja, pod kakim notranjim pritiskom žive otroci, katere spremlja stalno strah pred šibo in palico. Tega strahu ne ob-

čuti otrok samo neposredno pred dejanskim kaznovanjem, mnogi otroci ga stalno doživljajo, tako da spremlja vse njih korake in jim vtisne že na zunaj pečat tesnobe in bridkosti, jim vzame ves notranji polet in jim tako zasenči vse poznejše življenje.

Ako vemo, koliko strahu občuti otrok pred palico, potem si tudi lahko mislimo, da bolečine, ki jih povzroči telesna kazen, najbrže niso ravno majhne. To se vidi tudi iz tega, ker je dobil marsikateri otrok pri tepenju že dokaj težke poškodbe. Pogosto se tudi zgodi, da ne občuti otrok bolečin v trenutku, ko je kaznovan, ampak šele pozneje, ko je že vsega konec, pač zato, ker ohromi tisti veliki strah delovanje živčevja, tako da otrok trenutno res nič ne občuti. Sicer pa prenašajo razni otroci telesne kazni zelo različno, kakršen je pač njih telesni ustroj in temperament, zato tudi strah pred telesno kaznijo ni pri vseh otrocih enak. Najtežje prenašajo telesne kazni nervozni otroci in zato lahko povzroči telesna kazen pri njih notranje največ škode. Telesna kazen pa lahko povzroči tudi otrokovemu telesu veliko škode, zlasti takrat, kadar dobi otrok udarce po glavi. Pa tudi povsod drugod po telesu lahko prizadene udarec, ki pade na nesrečno stran, občutno, včasih nepopravljivo škodo. Dolgo časa so veljali za edino dopustne udarci na zadnjo plat telesa, ki je dejansko res zaščitena s posebno debelo plastjo mišic. Treba pa je pomisliti, da so v neposrednji sosesčini spolni in izločevalni organi. Zato se je že včasih zgodilo, da je poškodoval neroden udarec izločevalne organe. Tepenje na zadnjico povzroči pogosto tudi, da zapade otrok v spolne nepravilnosti, n. pr. v samozadovoljevanje, v ipsacijo ali onanijo, kajti zadnjico in zunanje spolne organe oskrbuje isto živčno snopje, pritisk, ki nastane vsled tepenja v zadnjici, ker se kri živahneje pretaka, občutijo tudi zunanji spolni organi in tako se zbudi prav vsled tepenja včasih v otroku prezgodaj spolnost.

Pa tudi neglede na vso notranjo in zunanjo škodo, ki jo prizadene telesna kazen otroku, bi se morala naša demokratična doba boriti kar najodločneje proti njej že zato, ker je tudi telesna kazen še ena izmed mnogih socialnih krivic, ki smo jih prevzeli kot žalostno dediščino iz prejšnjih dob in katere bo treba čimprej spraviti s sveta. Še danes je tako, da poznajo šibo in palico najboljše revni proletarski otroci, katerim je vsakdanja hrana. Otroci srednjega stanu jo okušajo zelo poredkoma, v višjih slojih, n. pr. v aristokratskih krogih, pa je telesna kazen v splošnem sploh neznana. Še bolj jasno se je to lahko opazovalo v prejšnjih stoletjih. Dočim so takrat otroke nižjih slojev doma, v šoli in v vzgajališčih neusmiljeno pretepali, se ni smela otroka najvišjih slojev nikoli dotakniti vzgojiteljeva roka. Ker pa je ta nadobudni naraščaj tudi pogosto zaslužil kazen, so imeli na dvorih otroke nižjih slojev, ki so se vzgajali skupno s knežjimi otroki. Kadar je knežji otrok zaslužil kazen, je bil tepen njegov tovariš, on sam pa je moral prisostvovati izvršitvi kazni, da bi se mu zbudilo sočutje in da bi se poboljšal. O cesarici Mariji Tereziji je znano, da je vzgajala svoje otroke prav preprosto in strogo, a telesne kazni njeni otroci le niso okušali. Nekoč je določila, da naj bi bil tepen poznejši cesar Jožef II., a je morala namero opustiti, ker je bil ves dvor pokonci, češ da se telesna kazen nad nadvojvodo vendar ne more izvršiti.

Taka porazdelitev telesne kazni pa je seveda skrajno krivična. Ako se lahko vzgajajo brez šibe in palice otroci najvišjih slojev, potem se lahko vzgaja na ta način prav gotovo tudi deca ostalih slojev, ki so še veliko manj potrebni telesne kazni, ker jih že itak tlači k tlom toliko drugih nepravil, katerih otroci višjih slojev ne poznajo. Ako bomo vzgojili slehernega otroka brez pa-

Vsaka gospodinja mu ostane zvesta!

Po pravici! Lepo čisto — dolgo dobro ohranjeno perilo: vse veselje, ki ga ima gospodinja s svojim dragocenim perilom, izvira iz Schichtovega terpentinovega mila.

Torej: Pazite prav posebno na izvirni ovoj in na varnostno znamko „JELEN“. Potem se Vam ni bati ponarejenih mil.

..ampak
poprej za
namakanje:
Ženska
hvala!

SCHICHTOVO
TERPENTINOVNO MILO

ST.15-33

PRILJUBLJENI JUGOSLOVANSKI IZDELEK!

lice, bo vsak dorasel v svobodnega človeka, in takrat bomo šele lahko govorili o resnični enakosti.

NOVI POKLICI

Značaj in poklic (Nadaljevanje.)

Gotovo ste že kdaj slišali tega ali onega, ki je rekel o kom: «Ta je pa zgrešil svoj poklic.» Tako se je že večkrat kdo izrazil o človeku, pri katerem je spoznal, da ima sposobnosti, ki bi drugemu poklicu bolj ustrezale, kakor ustrezajo poklicu, ki si ga je bil izbral in ki ga zdaj opravlja.

Če hočete torej svoje hčere prav preskrbeti, je v prvi vrsti nujno potrebno, da dobro proučite njih značaj. Kako se to naredi? Moj Bog, saj se takoj na prvi pogled vidi, kako se otrok vede pri tem ali onem opravilu. V teku let ste tudi svoj značaj in značaj svojega soproga dobro spoznali. In ljudje pravijo, da iver ne odleti daleč od parobka.

Razni poklici so, ki zahtevajo čisto svojevrsten značaj. Dekle, ki ima čut za bolnike, ki ima srce za trpeče,

takšno dekle prav gotovo ne bo dobro opravljalo svoje službe n. pr. pri mesarju, v kaznilnici, v rudniku itd. Dekle, ki ima bujno domišljijo in zaradi tega tudi primerno prirodno inteligenco, prav gotovo ne bo dobra kontoristka, ki mora opravljati svoje delo šablonsko in po predpisih. Takemu dekletu gre delo prepočasi izpod rok, ker je kritična in ji je lastna inteligenca na ta način v veliko napotje. Dekleta te vrste so dobre vzgojiteljice, dobre trgovke, odlično pa se obnesejo tudi v akademskih poklicih.

Hčerke, ki vsako reč bolj težko pojmujejo, potrebujejo samo prave vzgoje. Kakor hitro se one kakšne stvari nauče, so najzanesljivejše delavke; one obvladajo svoje opravilo in se ne dajo vplivati po drugih stvareh, ker jih pač na prvi mah ne razumejo in ne prično razmišljati o njih. To so odlične knjigovodkinje, statistične delavke, kuharice, vezilje, frizerke itd. Muzikalično nadarjena dekleta imajo lahko veliko bodočnost, če se njih talent ne ubije ali zanemari. Umetnost je široko polje za udejstvovanje. Treba je le prezreti predsodke in vedeti, kaj je trdo delo. Kdor hoče v umetnosti prodreti do take nadpoprečnosti, da mu nudi možnost obstanka, mora imeti žilavo in vztrajno delavnost.

Sedaj o počitnicah imate prav lepo priložnost, da proučite značaj svoje dozorevajoče hčerke. Na večernih izprehodih se lahko na široko pomenite z njo o življenju. Iz njenega srca lahko previdno izluščite vse idealne cilje. Katero dekle jih pa nima? Če vidite, da je na pravi poti, boste z ljubečo, materinsko roko dolivali cvetki, da vzevete v polni cvet. Ako boste pa opazili, da cvet ni plemenit, ga boste še z večjo ljubeznijo in previdnostjo izkušali zatreti. Za takšno reč je treba samo malo potrpljenja.

Zaposlite v teh mesecih svojo hčerko z najrazličnejšimi ženskimi opravili. Ne mnogo. Samo toliko, da boste opazili, kakšno delo ji gre najbolj izpod rok. Vprašajte jo tudi po njenih željah. Prav gotovo ima že kakšen cilj. Potem pa temu vsemu prilagodite hčerkino življenje. Zapomnite si pa samo eno: kakor hitro boste dekletu kaj prepovedali brez podrobne in verjetne utemeljitve, s tem trenutkom pojde vaše zaupanje pri dekletu po vodi. S tem trenutkom, ko vi hčerki kaj zabranite, kar si ona od srca želi, prenehate biti prava mati v njenem srcu. Potem ji bo do prve prijateljice več kakor do vas. Zato se poglobite v moderno življenje in opustite že vendar svoje predsodke. V zadnji številki sem že poudarjala, da lahko dobro vzgojeno dekle ostane pošteno tudi v najbolj kočljivih življenjskih okoliščinah.

Ko je povedal moj zaročenec moji materi, kako je z nama, da se imava rada in da se hočeva poročiti, mi je mama rekla samo: «Kakor si boš postlala, tako boš ležala!» Se dandanašnji sem ji hvaležna za te besede. Dobro sem si postlala in dobro ležim. V delu in tovarištvu z možem je moja sreča. (Nada (evanje prih.)

V čolnu.

— Če tudi zdaj odkloniš mojo ljubezen, skočim v vodo!

— Samo to te prosim, da ne prevrneš čolna!

Med tatovi.

— Danes sem pa imel srečo... Našel sem biserno ogrlico.

— Res, kje pa?

— Okoli vratu neke dame...

Na ledu

ohlajena Ovomaltine je osvežujoča, redilna in prijetna pijača.

HLADNA

OVOMALTINE

najbolje pogasi žejo, daje telesu novih moči, vrača veselje do življenja in dela.

Hladna Ovomaltine se najokusneje in najlaže pripravlja v čaši Ovomix, ki se dobi za Din 15.— povsod, kjer se prodaja Ovomaltine.

Dr. A. WANDER, D. D., ZAGREB.

Pri teti Marici in njenih putkah

(Iz razgovorov s staro strokovnjakinjo v kurjereji.)

(Nadaljevanje.)

Težko sem pričakovala nedelje, da zopet obiščem teto Marico. In prišel je lepi dan. Po maši sva zopet sedli k čebelnjaku.

«No, kaj pa bi danes rada vedela,» me je dobrohotno pogladila teti po lasih, «ti radovednica mala?»

«Teta, prosim, povejte mi, katera vrsta kokoši je najboljša?»

«Najboljša ni nobena reč na svetu, ker vedno še kaj boljšega najdemo ali naredimo. Tako tudi nimamo nobene najboljše vrste kokoši. Poznamo sicer dobre in slabe kokoši, vendar so celo v posameznih razredih tako velike razlike, da se živali v kakovostih neverjetno močno pomešajo med seboj. Ne smejte pozabiti, da vrednost kokoši ni odvisna samo od te ali one lastnosti, ampak od razmerja, v katerem so vse lastnosti skupaj s stroški, ki jih imamo s kokošjo. Debelo gledaš, kaj, ko se tako razumem na gospodarstvo? Veš, to je bilo že od nekdaj moje veselje. Moj rajnik, ki je bil dolgo v Ameriki, je dejal, da so tam farmerji od zlodja poučeni o teh zadevah. Oni n. pr. nikdar ne kupijo čiste vrste kokoši, ampak se zanimajo posebno za tiste živali, ki imajo zaradi teh ali onih lastnosti dober sloves. Potem jim je pa vseeno, kako je njih kri križana. Oni so bolj trgovci kakor naši ljudje. Dostikrat lahko kakršnikoli vrsti umetno privzgojimo različne lastnosti; seveda mora rasti in telo ustrezati tem lastnostim. Da ne bi morda mislila, da lahko pritlikave kokoši neso tudi po 100 do 150 g težka jajca. Taki umetniki kokošjerejci še niso.»

«Katero vrsto pa se potemtako najbolj izplačajo? Tako mislim; katere vrste neso mnogo jajc in so obenem tudi dobra klavna žival?»

«Kaj bi slepomišili. Pri nas so štajerke živali, ki lahko največ pričakujemo od njih. Poleg teh pa se obnesejo še Wvondotke, Orpingtonke in druge. Če so te vrste kokoši res dobro odgojene, neso dostikrat več kakor lažje vrste, ker nesejo tudi pozimi. Mimo tega pa so še prav dobre koklje. In ker so srednjetežka vrsta, nam tudi na meso vržejo znatno več kakor lahke kokoši.»

«In katere vrste kokoši naj rede naše naročnice, če jim je v prvi vrsti do mesa?»

«Vrste kakor Orpingtonke, Sussexanke, Mechelnčanke, Sulmthalke, Langshanke, Plymouthke in še nekatere druge so jako dobre za meso. Seveda pa s tem nočem reči, da te kokoši tudi dobro ne neso. Toda njih meso, kože in koščice so lepo bele, vlakenca v mišicah kratka. Lahko jih tudi prav dobro pitamo.»

«Katero pa priporočate potem samo za pridobivanje jajc?»

«Res dobre jajčarice so pri nas zlasti štajerke, kakor sem ti že prej omenila. Tudi grahamke in bele Italianke so dobre, potem Leghornke in nemške kokoši. Če pa hoče kdo jajca, ki so temnejše barve, naj vzame vrsto Barnevelder.»

(Dalje prihodnjič.)

Zavitki in tablete ima o Bayer, ev križ!

Če boste pazili na ta zaščitni znak, boste vselej dobili pristni Pyramidon ter ne boste nad njim nikdar razočarani pri glavobolu in migreni.

V z. «JUGEFA» k. d., Zagreb, Gajeva 32.
Oglas je registr. pod B br. 9483 od 31. V. 1933.

J. J.:

Vrtna dela meseca julija in avgusta

Ko dobite to številko, naj Vam bo prva skrb, da vsejete endivijo za zgodnjo jesensko uporabo. V to svrhu sejemo samo rumene in mehke vrste. Sejemo še tudi zadnjo salato. Vendar pa je z njo stvar bolj negotova. V drugi polovici meseca avgusta sejemo motovilec za zgodnjo jesensko uporabo, hkrati pa tudi endivijo za pozno jesensko uporabo in za vzimovanje. Za to so primerne trde, zelene vrste.

Motovilec in endivijo sejemo na gosto. Setve moramo, posebno ob suhem in solnčnem vremenu, pokriti z zavrženimi preprogami, starimi vrečami, papirjem, slamo, travo, praprotjo ali s čimerkoli in primerno škropiti. Ko pa setve ozelenijo, jih moramo takoj razkriti (najbolje ob deževju ali ob mračnem vremenu) in privaditi polagoma na sonce.

Rjavo polt ustvarja NIVEA

CREMA * OLJE.

Oboje pospešuje, da vam polt potemni, a istočasno zmanjšuje nevarnost solnčarice. Zavidali vas bodo za vašo rjavo barvo. Toda pazite dobro:

nikdar se ne solnčite z mokrim telesom, temveč si vedno PREJ vdrnite. NIVEA-KREMA in NIVEA-OLJE sta nenadkriljiva in nedosegljiva, ker samo ta obojica vsebuje Eucerit. NIVEA je poceni: krema Din 3·50—, 6—, 12— 25—.

S setvijo špinacije in redkvice nadaljujemo po potrebi. Zadnje dni julija in prve dni avgusta sejemo zimsko repo in zimsko redkev. Repe imamo dve vrsti, ki se pa razlikujeta le po obliki korena. Ena vrsta ima namreč podolgovate, druga pa ploščnate korene. Kmetje sejejo dandanes skoraj samo podolgovato vrsto, ker je zaradi večjega korenja bolj izdatna. Zgodnejša in menda tudi sladkejša pa je ploščnata vrsta.

Redkve imamo tudi dve vrsti: belo in črno. Bela vrsta je zgodnejša in milejša ter priporočljiva zato posebno za bolehe in nervozne ljudi. Črna vrsta velja za zimsko redkev. Dozori pozno, je močna, proti mrazu manj občutljiva in ne postane puhla niti v pozni zimi, če je pravilno shranjena (zakopana v zemlji).

S porezovanjem belušev moramo prenehati že zadnje dni junija, najkasneje pa prve dni julija. Rastlinam pa moramo pognojiti na ta način, da nadevamo nanje (po zemlji) gnoja, in sicer, če le mogoče, starega.

Na isti način pognojimo po dozoritvi in izvršenem obiranju vrtnim jagodam. Ako so rastline že več let na istem prostoru in morda več dobro ne uspevajo, jih moramo presaditi meseca avgusta na drug, solnčen prostor. Pri tem iztrebimo starikave rastline, mlade pa, ako so košate, raztrgamo ter jih na ta način razmnožimo in rarsadimo kot samostojne rastline. Prav tako nasadimo mladice, ki so zrasle letos ob viticah ali trtah (poganjkih).

Meseca avgusta presadimo (ali razmnožimo) tudi vrtno lilijo. To velja posebno za Marijino ali Jožefovo lilijo, ki je je na naših vrtovih največ. Isto velja za narcise.

Georginam, dalijam, gladiolam itd. moramo zasaditi kole in jih privezati.

Kapusnice (zelje, ohrovt, karfiol) in peso sadimo še za pozno jesensko in zimsko uporabo, sejemo pa za zgodnjo spomladansko uporabo. S poznim jesenskim in zgodnjim spomladanskim gojenjem bi se imeli baviti poleg vrtnarjev zelenjadarjev tudi kmetovalci iz mestnih okolišev. Imeli bi lahko znatne dohodke, ker ob tem času se za zelenjavo res nekaj izkupi. Državi pa bi bilo to tudi v korist, ker bi ostal denar, ki gre zdaj v inozemstvo, doma.

Paradižnike privezujemo sproti. Rastlinam, ki se ne košatijo, odščipnemo vrhove. S tem izsilimo stranske poganjke. Pozneje pa priščipnemo vrhove in veje tudi zaradi tega, da pospešimo razvoj in zoritev nastavljenih sadov. Listja pa odstranimo samo tedaj nekoliko, če je pregosto. Nikakor pa ne smemo rastlin oskubsti.

Zdaj sejemo tudi mačehe in potočnice. Tudi marjetice se lahko vzgojijo iz semena. Ker se pa iz semena

vzgojene marjetice rade izprevržejo, jih rajši razmnožujemo z deljenjem rastlin samih. Kadar grmiči odcveto, jih izkopljemo, raztrgamo in posadimo v lepo gredo z dobro zemljo. Tu ostanejo do spomladi in se do tedaj dobro razkošatijo. Spomladi jih pa posadimo zopet tja, kjer si jih želimo.

Odcvetelim vrtnicam pristrizemo odcvetele vršičke in vejice. Na ta način dosežemo, da drugič lepo zacveto. Nekaj starih cvetov pa naj bi rastlini zaradi

JAJNINE

ZLATO NAŠIH HRANIL

MAKARONI, SPAGETI, JAHINE ZAKUHE.

semena pustili. To je po mnenju temeljitih poznavalcev vrtnic rastlinam v prid.

Prav tako pristrizemo vršičke in vejice po končanem cvetju tudi drugim lepotičnim grmom. S tem dosežemo, da zastavijo ti mlade poganjke (vršičke in vejice), ki nas bodo spomladi razveseljevali z novim cvetjem.

Vse rastline morajo imeti opleto in zrahljano zemljo.

Ob suhem vremenu naj rabi vrtnar (vrtnarica) pridno škropilnico.

DEKOR

D. Z. O. Z.

V LJUBLJANI,
ZGORNJA ŠIŠKA

Tovarna za fino
keramiko

Izdelovanje umetniških
uporabnih predmetov: vaz,
kipov, pepelnikov, svečni-

kov, stojal za svetilke, raznih posod za pecivo in sadje, cvetličnih loncev itd. v vseh modernih oblikah in barvah.

Naročnina za list s krajno prilogo in 5 gospodinskih knjig: za vse leto Din 105—, za pol leta Din 54—, za četrt leta Din 27—; za Ameriko in inozemstvo dolarjev 6—; za Italijo Lit 60—.

Posamezna številka Din 5—, krajna priloga Din 2—, gospodinska knjiga Din 30—.

Deset broširanih leposlovnih knjig Din 100—. Vozava teh knjig Din 60—.

Izhaja vsakega 1. v mesecu. Odgovorna za izdajateljstvo, uredništvo in upravišništvo Rija Podkrajškova.

Uredišništvo in uprava v Ljubljani, Dalmatinova ulica 10/I.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani (predstavnik Miroslav Ambrožič).

«Kakšne vrste čaj pa je tole, ki ima tako izboren duh?»

«Kaj ga ne poznaš? To je vendar **BUDDHA** čaj, ki ga gospodinje tako radi kuhajo.

Tebi ni treba drugega, kakor da naročiš trgovcu, da ti dobavlja čajne mešanice **BUDDHA** v zavitkih, ki jih razpošilja:

TEA IMPORT, Ljubljana

Večna pot 15. Telefon 26-26.»

Lepo vezana knjiga
bodi kras knjižnice
v Vašem domu!

Take vezave
Vam oskrbi,
od preprostih
do najfinejših,

Knjigoveznica

Jugoslovanske tiskarne

r. z. z. o. z.

Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/II.

**Slabo zobovje je
vzrok
raznim boleznim.**

Nezgrizena hrana je po navadi vzrok raznih želodčnih bolezni. Dajte si zobe redno pregledati in plombirati odnosno nadomestiti.

ZOBNI ATELJE
DENTIST BEVC JOŽKO

LJUBLJANA, Gosposvetska 4,
tel. 3296

ordinira od 9 - 1/2 1, 2 - 1/2 6
podogovora tudi izven teh ur, ob sobotah
se ordinira le do 4

KLIŠEJE
vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvršuje
najsolidnejše

KLIŠARNA ST. DEU
LJUBLJANA · DALMATINOVA 13

SARGOV

Odstranite trajno zobni kamen,

ker je on često vzrok, da se zobje majajo in končno izpadejo. Sargov Kalodont odstrani zobni kamen, ker je edina zobna krema, katera vsebuje učinkoviti sulfocinoleat po Dr. Bräunlichu. Polagoma, ne da bi škodoval zobem, razkroji organske substance, ki tvorijo zobni kamen. S tem izgubi zobni kamen svoje oporišče, se zdrobi in se z lahkoto odstrani z zobno ščetko. Ako **redno** uporabljate Sargov Kalodont, boste na najudobnejši način ohranili Vaše zobe zdrave in trdne.

SARGOV

KALODONT

proti zobnemu kamnu